

SVT VI : 50 ; 8

041	kieli	finfre
245	nimeke	Asuntolasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Porissa ja Oulussa joulukuun 7 p. 1910
246	rinnakkaisn. fre	Recensement des habitations de Helsinki, Turku, Viipuri, Tampere, Vaasa, Pori et Oulu au 7 Décembre 1910
248	osan tiedot	Teksti
248	osan tiedot fre	Texte
260	julkaisija	Helsinki : [Tilastollinen päätoimisto], 1920
440	sarja fin	Suomen virallinen tilasto 6 : 50 ; 8
500	ylänimeke	Väestötilastoa
500	huom.	Väestölaskenta
598	huom.	svt
650	svt aihealue	Väestö - Befolkning - Population
650	tietovuosi	1910
651	alue	Suomi - Finland

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO

VI

VÄESTÖTILASTOA

50:8

ASUNTOLASKU HELSINGISSÄ, TURUSSA, VIIPURISSA,
TAMPEREELLA, VAASASSA, PORISSA JA OULUSSA

JOULUKUUN 7 P. 1910

TEKSTI

RECENSEMENT DES HABITATIONS DE HELSINKI, TURKU, VIIPURI,
TAMPERE, VAASA, PORI ET OULU AU 7 DÉCEMBRE 1910

TEXTE

HELSINKI 1920

VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Esipuhe.

Esillä olevassa julkaisussa tehdään selkoa sen asuntolaskun tuloksista, joka suoritettiin joulukuun 7 päivänä 1910 maan suurimmissa kaupungeissa toimeenpannun väenlaskun yhteydessä. Aikaisemmin on, Suomen Virallisen Tilaston VI sarjassa »Väestötilasto» n:o:ina 50: 1—7, julkaistu kutakin väenlaskun käsittämää kaupunkia, nim. Helsinkiä, Turkuja, Viipuria, Tamperetta, Vaasaa, Poria ja Oulua erikseen koskevat taulustot, joissa on esitetty seikkaperäiset tiedot näiden kaupunkien asunto-oloista.

Taulustojen julkaiseminen on valitettavasti suuresti myöhästynyt johtuen osin siitä, että aineiston käsittely riittävien määrärahojen puutteessa on sujunut hyvin hitaasti, osin taas siitä, että valtioneuvoston kirjapaino ei suuren työtaakkansa johdosta ole voinut suorittaa taulustojen painatusta niin nopeasti, kuin suotavaa olisi ollut. Koska asunto-oloja koskevilla tilasto-selvityksillä ei näin ollen enää ole sanottavaa käytännöllistä merkitystä, on katsottu tarpeettomaksi tekstiesityksessä seikkaperäisesti selvittää laskun kaikkia tuloksia, vaan on tyydytty katsauksen luomiseen tärkeimpiin seikkoihin.

Taulustojen suunnitelman laati aikanaan maisteri Y. Heikel Päätoimiston silloisen tihentorin, edesmenneen senaattori Aug. Hjeltin johdolla; tekstiesityksen on kirjoittanut allekirjoittanut Tudeer.

Helsingissä, Tilastollisessa Päätoimistossa, kesäkuulla 1920.

Martti Kovero.

A. E. Tudeer.

SISÄLLYS.

	Siv.
Johdanto	1
I. Huoneistot ja huoneet	4
II. Asukkaat ja asuntosuhteet	19
III. Liian ahtaasti asuvat	29
IV. Vuosivuokrat	32

TABLE DES MATIÈRES.

	Pag.
Préface	1
I. Locaux et chambres	4
II. Habitants et demeures	19
III. Locaux habités à l'étroit	29
IV. Loyers annuels	32

Johdanto.

Joulukuun 7 päivänä 1910 toimeenpannun, maan suurimpiin kaupunkeihin kohdistuvan todellisen väenlaskun ohjelmaan kuului myös näiden kaupunkien asunto-olojen selvittäminen. Tätä varten pyydettiin yleisessä väenlaskussa tietoja erityiseen *asuntokorttiin*, jonka sisältö on julkaistu selonteossa väenlaskun suunnitelmasta ja toimeenpanosta.¹⁾ Eri kaupunkien laskualueet ovat niinmuodoin aivan samat kuin väenlaskussakin käytetyt. Väestö- ja asuntolaskua varten laaditussa suunnitelmassa ja ohjeissa asunto- ja henkilökorttien täyttämiseksi samoin kuin laskijoiden johtosäännöissä annettiin erinäisiä ohjeita m. m. asuntokorttien täyttämiseksi.²⁾

Vaikka täten koetettiin antaa selviä tietoja siitä, miten eri kysymyksiä tuli käsittää ja miten niihin oli vastattava, on aineistoon päässyt pujahtamaan erinäisiä virheellisyyksiä ja puutteellisuuksia. Alkutietojen ensimmäisessä tarkastuksessa ilmeni, etenkin mitä Helsinkiin ja Turkuun tulee, useita oikaisua ja täydennystä vaativia seikkoja. Ryhtymällä viipymättä hankkimaan täydentäviä tietoja saatiin kuitenkin pahimmat puutteet ja virheet poistetuiksi. Erinäisissä kohdin on sitä paitsi aineistoa lopullisesti käyteltäessä tehty tarpeen vaatimia oikaisuja. Yleisimmin esiintyvistä virheellisyyksistä mainittakoon seuraavaa.

Asunnonhallintaa koskevaan kysymykseen on yleensä vastattu oikein, mutta toisinaan on pari henkeä ilmoittanut olevansa saman talon omistaja tai on samalle talolle ilmoitettu omistaja ja osakas. Virastot, koulut ja sairaalat y. m. valtion tai kunnan laitokset, joilla on huoneisto valtion tai kunnan omistamassa talossa, on toisinaan ilmoitettu vuokralaisiksi, toisinaan omistajiksi, mistä on syntynyt epä johdonmukaisuutta aineiston käyttelyssä.

Sangen useasti on jätetty vastaamatta kysymykseen, onko huoneiden joukossa keittiö, ja on tämä tulkittu kieltäväksi vastaukseksi. Huoneet, joilla on hellakaakeliuuni, on, mahdollisesti jotakuta tapausta lukuunottamatta, luettu keittiöiksi. Jossakin poikkeustapauksessa on lämmittämätönkin huone otettu laskussa huomioon, kun sitä on käytetty asuinhuoneeksi.

¹⁾ Vrt. S. V. T. VI: Väestötilastoa, 44: Väenlasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Nikolainkaupungissa, Porissa ja Oulussa joulukuun 7 p. 1910. Helsingissä 1914. Siv. 12—13. — ²⁾ Kts. mainittua julkaisua siv. 3 ja seur.

Yleisimmin on vastattu puutteellisesti 4. pykälässä tehtyihin kysymyksiin. Momentteihin a), b) ja c) merkittyjen huoneiden yhteenlaskettu summa on useasti ollut toinen kuin huoneiden koko summa 3. pykälän mukaan, ja samaten eri tarkoituksiin käytettyjen huoneiden yhteenlaskettu luku c) kohdassa toinen kuin siihen merkittyjen huoneiden kokonaisluku. Myöskin on huomattavissa epäjohdonmukaisuutta erinäisiin tarkoituksiin käytettyjen huoneiden merkitsemisessä yhden tai toisen momentin kohdalle. Epäselvyyttä näyttää niinkään toisinaan syntyneen siitä, mitkä huoneet on katsottava käytetyiksi yhtäaikaa sekä asumiseen että johonkin muuhun tarkoitukseen.

Helsingin aineistoa tarkastettaessa ja täydennettäessä lisättiin tiedot n. 200 pesu- ja leivintuvasta, jotka yleensä ovat olleet kaikkien saman talon asukkaiden yhteisesti käytettävänä. Näitä huoneita ei ole otettu mukaan aineistoa yksityiskohtaisesti käsiteltäessä ja on ne niin ollen jätetty pois IV—XXI taululiitteestä.

Ilmoitetut vuokramäärät ovat yleensä tuntuneet uskottavilta. Joissakin yksityistapauksissa on kuitenkin ilmoitettu vuokra tarkoittanut kuukausi- tai neljännesvuosivuokraa eikä vuosivuokraa, mikä on ilmennyt verrattaessa vuokria saman talon muiden huoneistojen vuokriin. Vuokratilastoa häittää se yleinen puute, että keskuslämmityksellä varustetuissa taloissa olevista huoneistoista ei selviä, sisältyykö lämpö vuokraan vai eikö. Myöskään ei vastauksista selviä, onko osakkaan vuokraan luettu osakepääoman korko vai eikö. Milloin vuokralainen — talonmies, portinvartija t. m. s. — on suorittanut osan vuokraa luonnossa, näyttää ilmoitettu vuokramäärä tavallisesti tarkoittavan vain rahassa suoritettua osaa. Omistajien ja erittäinkin sairaaloiden, koulujen, virastojen, suurten tehtaiden y. m. s. johtajien on ollut sangen vaikeata arvioida vuokra ja useassa tapauksessa he ovatkin jättäneet asianomaisen kohdan tyhjäksi taikka ilmoittaneet, etteivät voi antaa kysymyksessä olevaa tietoa. Mainittakoon vielä, että eräät huoneistonhaltijat ovat kieltäytyneet antamasta mitään tietoa vuokramäärästä. Näistä syistä puuttuu vuokratietoja vähän enemmän kuin tuhannesta huoneistosta, jotka niin ollen eivät sisälly vuokrasuhteita valaiseviin XVII—XXI taululiitteeseen. Helsinkiä koskevat tiedot ovat tässä suhteessa muita puutteellisemmat, mutta myös Turun ja Viipurin tiedoissa on paljon aukkoja.

Esillä olevan asuntotilaston suurimpia puutteellisuuksia on se, että huoneiden lukua ja käyttöä sekä niiden kerrosasemaa koskevat tiedot melkoisesti poikkeavat vastaavista, kuukautta aikaisemmin toimeenpannussa kiinteistö- ja rakennuslaskussa kootuista tiedoista. Osittain tämä saa selityksensä siitä, että tiedot on saatu eri henkilöiltä, nimittäin asuntolaskua varten asunnonpäämiehiltä, kiinteistö- ja rakennuslaskua varten talonomistajilta tai disponenteilta. Nämä ovat saattaneet tulkita käsitteen »huone» eri tavalla ja koska omistaja ei

aina ole tarkoin tiennyt, mihin tarkoitukseen vuokralainen käyttää huoneensa, ei huoneiden käyttöä koskeva jaotus myöskään ollut ihan sama molemmissa laskuissa. Huoneluvun eroavaisuuteen vaikuttavat sitä paitsi seuraavat seikat. Ensiksikin sotilaslaitokset ja eräät kaupungilla asuvat upseerit, santarmit y. m. kieltäytyivät antamasta mitään tietoja huoneistoistaan. Toiseksi ei asuntolaskussa ole otettu huomioon rakennuksen alaisissa taloissa olevia huoneistoja, jotka sensijaan kyllä sisältyvät rakennuslaskuun. Niinikään on ilmeistä, että melkoisesta, kenties suurimmastakin osasta vuokraamattomia huoneistoja, joiden asuntokortit talonomistajien tuli täyttää, ei ole saatu asianomaisia tietoja asuntotilastoa varten. Valitettavasti eivät laskijat aikanaan kiinnittäneet tarpeellista huomiota tähän puutteeseen ja myöhemmin on täydentävien tietojen saaminen kohdannut kovin suuria vaikeuksia.

Vaikka alkuaineistoa ei yllä esitetyistä syistä saata pitää täysin tyydyttävänä, on puutteet sentään saatu siinä määrin poistetuiksi, että lopullisesti käytellyn aineiston antamaa kuvaa kysymyksessä olevien seitsemän kaupungin asunto-oloista saattaa pitää oikeana ja valaisevana, kenties lukuunottamatta jotakin yksityistä seikkaa — esim. vuokraamattomina ja asumattomina olevien huoneistojen lukua.

Koska se seikka, että huoneistojen ja huoneiden loppusummat eri taululiitteiden mukaan eivät aina ole samoja, saattaa tuottaa hankaluuksia tietojen käyttäjille, mainittakeon tässä muutama sana eroavaisuuksien selittämiseksi.

Ainoastaan I ja III taulu käsittävät kaikki huoneistot ja huoneet, kaikki muut sitä vastoin vain määrättyjä huoneisto- ja huoneryhmiä. Niinpä IV ja V tauluihin ei ole otettu vuokraamattomia huoneistoja eikä myöskään pesu- eikä leivintupia. Taulu VI tarkoittaa kaikkia asuinhuoneistoja vähentämällä vain vuokraamatta olevat, kun sen sijaan VII taulu koskee kaikkia asuttuja huoneistoja, siis paitsi käytettyjä asuinhuoneistoja myös kaikkia niitä huoneistoja, joita käytettiin osin asumiseen, osin johonkin toiseen tarkoitukseen, mutta viimeainituista yksinomaan asuinhuoneet. Taulussa VIII annetaan tietoja osin samoista huoneistoista kuin edellisessä taulussa, osin sen lisäksi muistakin käytetyistä, s. o. vuokratuista, vaikkakin laskuhetkenä asumattomista huoneistoista. Taulut X, XI ja XII koskevat niinikään kaikkia asuttuja huoneistoja, lukuunottamatta sairaaloita, vankiloita y. m. laitoksia. Taulut XVII—XXI käsittävät, kuten edellä on mainittu, vain ne asianomaiseen luokkaan kuuluvat huoneistot, joiden vuokrasta on saatu tietoja. Mitä lopuksi tulee tauluihin II, IX, X, XIV, XV ja XVI, ovat ne erikoistauluja, jotka kohdistuvat vain määrättyyn, otsikossa tarkemmin ilmoitettuun huoneisto- tai huoneluokkaan.

Eri kaupunkien taululiitteisiin on jäänyt eräitä painovirheitä, jotka on havaittu vasta sen jälkeen kuin asianomainen nide jo oli saatettu julkisuuteen. Oikaistavat kohdat ovat seuraavat:

Turku.

Siv. 52, säreke 7, viimeinen rivi on 13,156; lue 13,136.

» 84, » 8, numerorivi 10 on 291; lue 271.

Viipuri.

Siv. 57 tulee kahden viimeisen särekkeen otsikon vaihtaa paikkaa.

Tampere.

Siv. 40, säreke 14, numerorivi 19 on —; lue 1.

» 41 on särekkeisiin 2, 3 ja 4 lisättävä XVII kaupunginosan kohdalle 5 huoneistoa, 32 huonetta ja 66 henkeä sekä alueen »Kosken länsipuolella» kohdalle 4 huoneistoa, 19 huonetta ja 19 henkeä; loppusummiin on tehtävä samat lisäykset.

I. Huoneistot ja huoneet.

Rakennustilastossa¹⁾ on tehty selkoa siitä, mikä oli kiinteistöjen, rakennusten ja huoneiden luku ja laatu niillä alueilla, joihin asuntolaskukin kohdistuu. Asuntotilaston tehtävänä on valaista asutuksen jakaantumista tosiasiallisiin huoneistoihin ja niissä asuviin väestöryhmiin.

Vuoden 1910 asuntolasku, jonka tuloksista seuraavassa tehdään selkoa, käsitti kaikkiaan allamainitut määrät:

	Huoneistoja.	Huoneita.
Helsingissä	30 373	83 228
Turussa	13 781	31 211
Viipurissa	11 466	30 868
Tampereella	10 750	26 510
Vaasassa.....	5 018	12 686
Porissa	4 601	12 436
Oulussa	3 502	8 946
Yhteensä	79 491	205 885

Laskualueet eivät ole yhdenmukaisia eikä alueiltaan samanlaisia. Eri kaupunginosien ja niihin verrattavien alueiden asutus on hyvinkin erilaista: toisaalla liikehuoneistot ovat vallitsevina, toisaalla varakkaiden ja keskisäätyyn

¹⁾ S. V. T. VI, 51: 1—2. Kiinteistö- ja rakennuslasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Porissa ja Oulussa. 1—2. Helsingissä 1918.

kuuluvien asunnot antavat leiman kaupunginosalle, kun taas toisaalla työväestön ja pieneläjien asunnot ovat enemmistönä. Varsinkin toiselta puolen keskellä kaupunkia sijaitsevien kaupunginosien, toiselta puolen esikaupunkien ja niihin verrattavien kaupungin ulkopuolella olevien alueiden välinen erotus on suuri, etenkin siksi, että kaupungin rakennusjärjestystä ja yleisiä terveydellisiä oloja säännöstelevät määräykset eivät jälkimmäisiin uletu. Koska seuraavassa ei tehdä selkoa kaupunkien eri osien ja niitä ympäröivien alueiden asuntooloista vaan ainoastaan laskualueista sellaisinaan, saattaa olla syytä osoittaa, miten paljon erilaisia alueita eri kaupunkien laskualueet käsittivät. Huomattava on kuitenkin, että eri kaupunkien asemakaavan alueet tuntuvasti eroavat toisistaan, toisaalla kun esikaupungit on kokonaan jätetty asemakaavan ulkopuolelle, samalla kuin ne toisaalla suuremmaksi tai pienemmäksi osaksi ovat asemakaavan alueella.

Laskualueiden erilaista kokoonpanoa valaisee seuraava taulukko:

Kaupungit.	Huoneistot.			Huoneet.			Henkilöt.		
	Kaupungin aseman alueella.	Kaup. yhd. kaup. aseman ulkop. olevalla alueella.	Kaupungin rajain ulkopuolella.	Kaupungin aseman alueella.	Kaup. yhd. kaup. aseman ulkop. olevalla alueella.	Kaupungin rajain ulkopuolella.	Kaupungin aseman alueella.	Kaup. yhd. kaup. aseman ulkop. olevalla alueella.	Kaupungin rajain ulkopuolella.
	%			%			%		
Helsinki.....	91.2	6.6	2.2	93.4	5.4	1.2	91.7	6.3	2.0
Turku.....	72.9	3.7	23.4	78.3	5.0	16.7	73.9	4.2	21.9
Viipuri	43.1	—	56.9	58.5	—	41.5	46.2	—	53.8
Tampere.....	87.9	0.7	11.4	88.1	1.3	10.6	86.9	1.5	11.6
Vaasa	83.1	2.6	14.0	87.1	3.2	9.7	82.8	2.7	14.5
Pori.....	71.9	15.2	12.9	73.3	13.6	13.1	66.8	16.9	16.3
Oulu	79.1	12.2	8.7	81.3	13.8	4.9	77.8	13.0	9.2
Kaikki kaupungit	78.5	4.8	16.7	83.1	4.7	12.2	79.1	5.1	15.8

Asuntolasku käsitti niinmuodoin enimmäin kaupungin aseman ulkopuolella olevia alueita Viipurissa ja sitä lähinnä Porissa ja Turussa. Helsingissä on sitä vastoin otettu huomioon verraten vähän kaupunginaseman ulkopuolella olevia alueita.

Vuokraamattomien huoneistojen määrää saattaa pitää asuntojen kysynnän ja tarjonnan suhteen ilmaisijana. Edellä olevan tilaston mukaan, joka kuitenkin tältä osalta, kuten johdannossa on huomautettu, ei ole aivan täydellinen, oli v. 1910 vuokraamattomina kaikkiaan 386 huoneistoa eli 0.5 % näiden koko lu-

vusta ja 1 557 huonetta eli 0.8 % näiden kokonaisluvusta. Vuokraamattomien huoneistojen luku ja laatu käy eri kaupunkeihin nähden ilmi seuraavasta taulukosta:

Kaupungit.	Asuinhuoneistot.		Huoneistot, joita käytett. sekä asumiseen että johonkin muuhun tarkoitukse.		Huoneistot, joita käytett. yksinomaan muuhun kuin asumiseen.		Yhteensä vuokraamattomia.			
	Huoneistoja	Huoneita.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneistoja.	%	Huoneita.	%
Helsinki	100	360	3	76	21	60	124	0.4	496	0.6
Turku	4	12	1	6	2	3	7	0.1	21	0.1
Viipuri	140	626	1	4	6	15	147	1.3	645	2.1
Tampere	38	97	1	3	2	3	41	0.4	103	0.4
Vaasa	28	135	2	13	13	41	43	0.9	189	1.5
Pori	13	56	6	22	2	2	21	0.5	80	0.6
Oulu	2	16	1	7	—	—	3	0.1	23	0.3
Yhteensä	325	1 302	15	131	46	124	386	0.5	1 557	0.8

Vuokraamattomien huoneistojen ja huoneiden luku oli tämän tilaston mukaan kaikkialla aivan vähäinen; Viipurissa näyttää asuntojen tarjonta olleen runsain, Turussa taas pienin.

Vuokratuista huoneistoista oli pienehkö määrä väenlaskutilaisuudessa *asumattomia*. Tällaisia huoneistoja, joista melkoinen osa oli kaupunkien ympäristössä sijaitsevia kesähuiloita, oli kaikkiaan 990 eli 1.3 % kaikista vuokratuista huoneistoista; niissä oli 3 368 asuinhuonetta, mikä vastaa 1.9 % asuinhuoneiden kokonaisluvusta. Eri kaupungeissa olivat vastaavat luvut, kun samalla erotetaan puhtaat asuinhuoneistot sekahuoneistoista, seuraavat:

Kaupungit.	Huoneistot, joissa oli yksinomaan asuinhuoneita.		Huoneist., joita käytettiin myös muuhun kuin asumiseen.		Yhteensä.			
	Huoneistoja.	Huoneita.	Huoneistoja.	Asuinhuoneita.	Huoneistoja.	%	Asuinhuoneita.	%
Helsinki	230	787	137	499	367	1.3	1 286	1.9
Turku	194	679	25	54	219	1.6	733	2.7
Viipuri	70	285	46	115	116	1.1	400	1.5
Tampere	74	195	22	85	96	0.9	280	1.2
Vaasa	49	143	17	50	66	1.4	193	1.8
Pori	59	174	16	57	75	1.7	231	2.2
Oulu	48	229	3	16	51	1.5	245	3.1
Yhteensä	724	2 492	266	876	990	1.3	3 368	1.9

Huoneistojen *hallintamuotoon* nähden on huomattava, että omassa huoneistossa asuminen oli verraten harvinaista, vaan että useimpien oli pakko asua vuokralla. Tätä valaisee seuraava yhdistelmä, jossa huoneistot samalla on ryhmitetty laatunsa mukaan.

Kaupungit.	Asuinhuoneistoja, joita käytti:			Sekä asumiseen että muuhun käytettyjä huoneistoja, joita käytti:			Yksinomaan muuhun kuin asumiseen käytettyjä huoneistoja, joita käytti:			Kaikkiaan huoneistoja, joita käytti:		
	Vuokralain.	Osakas.	Omistaja.	Vuokralain.	Osakas.	Omistaja.	Vuokralain.	Osakas.	Omistaja.	Vuokralain.	Osakas.	Omistaja.
Helsinki	21 766	3 056	613	2 174	167	201	1 712	64	288	25 652	3 287	1 102
Turku	9 702	868	1 637	836	28	301	340	10	52	10 878	906	1 990
Viipuri	7 310	271	2 347	634	24	274	352	8	99	8 296	303	2 720
Tampere	8 259	255	865	729	14	192	311	5	79	9 299	274	1 136
Vaasa	3 645	79	627	296	12	108	171	5	32	4 112	96	767
Pori	2 753	57	991	299	11	310	100	2	57	3 152	70	1 358
Oulu	2 348	58	699	206	13	149	17	1	8	2 571	72	856
Kaikkiaan	55 783	4 644	7 779	5 174	269	1 535	3 003	95	615	63 960	5 008	9 929
	%			%			%			%		
Helsinki	85.6	12.0	2.4	85.5	6.6	7.9	82.9	3.1	14.0	85.4	10.9	3.7
Turku	79.5	7.1	13.4	71.8	2.4	25.8	84.6	2.5	12.9	79.0	6.6	14.4
Viipuri	73.6	2.7	23.7	68.9	2.6	29.4	76.7	1.7	21.6	73.3	2.7	24.0
Tampere	88.1	2.7	9.2	78.0	1.5	20.5	78.7	1.3	20.0	86.8	2.6	10.6
Vaasa	83.8	1.8	14.4	71.1	2.9	26.0	82.2	2.4	15.4	82.7	1.9	15.4
Pori	72.4	1.5	26.1	48.2	1.8	50.0	62.9	1.3	35.8	68.8	1.5	29.7
Oulu	75.6	1.9	22.5	56.0	3.5	40.5	65.4	3.8	30.8	73.5	2.0	24.5
Kaikkiaan	81.8	6.8	11.4	74.1	3.9	22.0	80.9	2.6	16.5	81.1	6.3	12.6

Runsaasti neljä viidesosaa (81.1 %) kaikista huoneistoista oli vuokrahuoneistoja, omistajan hallussa oli 12.6 % ja osakkaan asumia vain 6.3 % huoneistojen kokonaisuudesta. Asuinhuoneistoihin nähden osakasjärjestelmä oli tuntuvasti yleisempi kuin muihin huoneistoihin nähden, jotka viimeainitut melkoista useammin kuin puhtaat asuinhuoneistot olivat omistajansa hallussa. Kaupungit eroavat suuresti toisistaan. Porissa, Oulussa ja Viipurissa omisti melkoisen runsas väestö asuntonsa; muualla ja varsinkin Helsingissä omistajien luku oli paljon pienempi. Selityksenä tähän eroavaisuuteen on se tunnettu seikka, että rakennukset kolmessa ensin mainitussa kaupungissa yleensä ovat pieniä, Helsingissä sitä vastoin paljon suuremmat kuin muualla¹⁾. Osaketalot ovat voittaneet alaa vain Helsingissä ja jossain määrin myös Turussa. Yhteistä kaikille kaupungeille on kuitenkin, että suurin osa niiden väestöstä sai tyytyä vuokralla asumiseen.

¹⁾ Vrt. S. V. T. VI, 51:1, Kiinteistö- ja rakennuslasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Porissa ja Oulussa.

Huoneistot jakaantuivat *käyttötarkoituksensa* mukaan siten, että suurin osa eli 86.5 % oli puhtaita asuinhuoneistoja. Osin asumiseen, osin johonkin muuhun tarkoitukseen käytettiin 8.8 % huoneistoista ja yksinomaan muuhun kuin asumiseen 4.7 % huoneistojen kokonaisluvusta. Eri kaupungeissa vastaavat suhteet olivat seuraavat:

Kaupungit.	Huoneistoja, joita käytettiin:					
	Yksinomaan asumiseen.		Sekä asumiseen että muuhunkin tarkoitukseen.		Yksinomaan muuhun kuin asumiseen.	
		%		%		%
Helsinki.....	25 435	84.7	2 542	8.5	2 064	6.8
Turku.....	12 207	88.6	1 165	8.5	402	2.9
Viipuri.....	9 928	87.7	932	8.2	459	4.1
Tampere.....	9 379	87.6	935	8.7	395	3.7
Vaasa.....	4 351	87.4	416	8.4	208	4.2
Pori.....	3 801	83.0	620	13.5	159	3.5
Oulu.....	3 105	88.7	368	10.5	26	0.8
Kaikkiaan	68 206	86.5	6 978	8.8	3 713	4.7

Yksinomaan muuhun kuin asumiseen käytettyjä huoneistoja oli suhteellisesti enimmäin Helsingissä, vähimmin taas Oulussa. Sekahuoneistojen suhteellinen luku oli kaikkialla melkein sama, ainoastaan Porissa ja Oulussa niitä oli tuntuvasti keskimääräistä enemmän.

Huoneistojen käyttämisestä ei väenlaskussa koottu sen tarkempia tietoja. Sen sijaan on yksityiskohtaisempia tietoja saatavissa siitä, mihin tarkoituksiin

Kaupungit.	Huoneita huoneistoissa, joita käytettiin:					100 huoneesta kuului huoneistoon, jota käytettiin:		
	Yksinomaan asumiseen.	Sekä asumiseen että muuhun tarkoituk- seen		Yksinomaan muuhun kuin asumiseen.	Yksinomaan asumiseen.	Sekä asumiseen että muuhun tarkoitukseen.	Yksinomaan muuhun kuin asumiseen.	
		Kaik- kiaan.	Siitä:					
			Asuin- huon.	Muita.				
Helsinki.....	59 015	14 507	8 525	5 982	8 923	71.6	17.6	10.8
Turku.....	22 604	6 991	4 359	2 632	1 595	72.5	22.4	5.1
Viipuri	23 495	5 089	3 057	2 032	1 639	77.8	16.8	5.4
Tampere.....	19 841	5 027	2 956	2 071	1 539	75.2	19.0	5.8
Vaasa	9 365	2 410	1 541	869	722	74.9	19.0	5.8
Pori.....	8 289	3 349	2 075	1 274	718	67.1	27.1	5.8
Oulu	6 545	2 254	1 485	769	124	73.4	25.2	1.4
Kaikkiaan	149 154	39 627	23 998	15 629	15 260	73.1	19.4	7.5

huoneet tosiasiallisesti käytettiin. Ennen kuin käydään tätä jaoitusta tarkastamaan, on paikallaan huoda silmäys siihen, *miten huoneet jakaantuivat huoneistojen yleisen käytön mukaan*. Tätä valaistaan eri kaupunkeihin nähden edellä olevassa taulukossa.

Yksinomaan asumiseen käytetyissä huoneistoissa olevia huoneita oli suhteellisesti enimmin Viipurissa (77.8 %) ja vähimmin Porissa (67.1 %). Sekahuoneistoissa oli päin vastoin enimmin huoneita Porissa (27.1 %) ja vähimmin Viipurissa (16.8 %); huomattavan paljon näitä oli myös Oulussa ja Turussa. Mitä tulee huoneisiin huoneistoissa, joita käytettiin yksinomaan muuhun kuin asumiseen, voidaan kaupungit jakaa kolmeen luokkaan. Helsingissä oli tällaisten huoneiden suhdeluku 10.8 %, Oulussa 1.4 % ja kaikissa muissa kaupungeissa 5.1—5.8 %. Mitään kaupunkien suuruudesta riippuvaa suhdetta ei näin ollen ole havaittavissa huoneiden yleiseen käyttöön nähden. Mainittava on kuitenkin eräiden merkkien viittaavan siihen, etteivät eri kaupunkoja koskevat luvut ole aivan yhdenmukaisia. Kun esim. Oulussa on vain 9 verstashuonetta, jotka eivät kuulu samaan huoneistoon kuin jokin asuinhuone, täytyy otaksua, että vahtimestarin tai vartijan huoneisto toisissa tapauksissa on luettu yhteen verstashuoneiston kanssa. Todennäköisesti on samanlaisia tapauksia muissakin kaupungeissa. Siihen viittaa sekin seikka, että sekahuoneistojen *keskimääräinen huoneluku* on melkoista suurempi kuin muiden huoneistoryhmien, kuten alla olevasta yhdistelmästä ilmenee.

Kaupungit.	Huoneita keskim. huoneistoa kohden, jota käytettiin:				
	Yksinomaan asumiseen.	Sekä asumiseen että muuhun tarkoitukseen			Yksinomaan muuhun kuin asumiseen.
		Asuinhuoneita.	Muita.	Yh. teensk.	
Helsinki.....	2.32	3.36	2.35	5.71	4.32
Turku.....	1.85	3.74	2.26	6.00	3.97
Viipuri.....	2.37	3.28	2.18	5.46	3.57
Tampere.....	2.12	3.16	2.22	5.38	3.90
Vaasa.....	2.15	3.70	2.09	5.79	3.47
Pori.....	2.18	3.35	2.05	5.40	4.52
Oulu.....	2.11	4.04	2.08	6.12	4.77
Kaikki kaupungit	2.19	3.44	2.24	5.68	4.11

Se seikka, että asuinhuoneiden keskiluku säännöllisesti sekahuoneistoissa oli tuntuvasti suurempi kuin puhtaissa asuinhuoneistoissa, johtunee siitä, että edelliset enimmäkseen ovat keskisäädyn hallussa, jota vastoin jälkimmäisistä

valtavin osa on työväestön asuma. Kuten oli odotettavissa, olivat yksinomaan muuhun kuin asumiseen käytetyt huoneistot keskimäärin melkoista suuremmat kuin ne osat sekahuoneistoja, jotka käytettiin muuhun kuin asumiseen.

Mitä erikoisesti tulee sekahuoneistojen huoneisiin, on paikallaan tarkastaa, miten ne jakaantuivat asuin- ja muihin huoneisiin, sekä edelleen toiselta puolen, miten suurena osana kaikista asuinhuoneista sekahuoneiden asuinhuoneet olivat, toiselta puolen, miten suuri osa muuhun kuin asumiseen käytetyistä huoneista oli yhdistetty myös asuinhuoneita käsittävään huoneistoon. Näitä seikkoja valaisee eri kaupunkeihin nähden alla oleva yhdistelmä.

Kaupungit.	Sekahuoneis- tojen koko huoneluvusta oli:		100 asuinhu- oneesta kuului sekahuoneis- toihin.	100 muuhun kuin asumiseen käy- tetyistä huoneista kuului sekahu- oneistoihin.
	Asuin- huon., %	Muita, %		
Helsinki	58.8	41.2	12.6	40.1
Turku	62.4	37.6	16.2	62.3
Viipuri	60.1	39.9	11.5	55.4
Tampere	58.8	41.2	13.0	57.4
Vaasa	63.9	36.1	14.1	54.6
Pori	62.0	38.0	18.5	64.0
Oulu	65.9	34.1	20.0	86.1
Kaikki kaupungit	60.5	39.5	13.9	50.6

Sekahuoneistojen huoneet jakaantuivat kaikissa kaupungeissa asuin- ja muiden huoneiden kesken verraten samalla tavalla eli siten, että noin $\frac{3}{5}$ oli asuinhuoneita, $\frac{2}{5}$ muuhun käytettyjä huoneita.

Asuinhuoneista sijaitsi suurin osa puhtaissa asuinhuoneistoissa ja keskimäärin vain 13.9 % sekahuoneistoissa. Huonoimmalla kannalla olivat olot tässä suhteessa Oulussa, jossa kaupungissa $\frac{1}{5}$ asuinhuoneista kuului huoneistoon, jonka jotakin tai joitakin huoneita samalla käytettiin muuhun kuin asumiseen.

Melkein täsmälleen puolet kaikista muuhun kuin asumiseen käytetyistä huoneista kuului sekahuoneistoihin. Oulussa nousi suhdeluku 86.1 %:iin, jota vastoin se Helsingissä oli vain 40.1 %. Näitä suhdelukuja vertaillaessa on syytä pitää mielessä aikaisemmin esitetyt huomautukset näiden tietojen todennäköisestä epätarkkuudesta.

Huoneiden ryhmitys sen mukaan, mihin tarkoitukseen niitä käytettiin, oli eri kaupungeissa seuraava:

K a u p u n g i t.	Asuin- huoneita.	Verstas- huoneita.	Konttori- ja varasto- huoneita.	Myymälä- huoneita.	Ravintola- huoneita.	Virasto-, koulu-, y. m. huon.	Yhteensä.
<i>A. Absoluuttisesti.</i>							
Helsinki.....	67 540	2 631	3 748	2 426	906	5 194	82 445
Turku.....	26 963	1 176	1 014	715	278	1 044	31 190
Viipuri.....	26 552	775	976	696	315	909	30 223
Tampere.....	22 797	1 084	690	760	172	904	26 407
Vaasa.....	10 906	314	450	302	92	433	12 497
Pori.....	10 364	411	365	211	123	882	12 356
Oulu.....	8 030	211	227	179	62	214	8 923
Yhteensä	173 152	6 602	7 470	5 289	1 948	9 580	204 041
<i>B. %:na huoneiden kokonaishluvusta.</i>							
Helsinki.....	81.9	3.2	4.5	3.0	1.1	6.3	100.0
Turku.....	86.4	3.8	3.3	2.3	0.9	3.3	100.0
Viipuri.....	87.9	2.6	3.2	2.3	1.0	3.0	100.0
Tampere.....	86.3	4.1	2.6	2.9	0.7	3.4	100.0
Vaasa.....	87.3	2.5	3.6	2.4	0.7	3.5	100.0
Pori.....	83.9	3.3	3.0	1.7	1.0	7.1	100.0
Oulu.....	90.0	2.4	2.5	2.0	0.7	2.4	100.0
Kaikki kaup.	84.9	3.2	3.7	2.6	0.9	4.7	100.0

Kaikissa kaupungeissa asuinhuoneet olivat verrattomasti lukuisammat kuin muuhun tarkoitukseen käytetyt huoneet. Oulussa vain $\frac{1}{10}$ huoneista käytettiin muuhun kuin asumiseen ja Helsingissäkin, joka tässä suhteessa oli viimeisellä sijalla, asuinhuoneita oli yli $\frac{4}{5}$ kaikista. Muut huoneistoryhmät olivat järjestään pieniä. Suurin niistä oli »muiden» huoneiden ryhmä, joka käsittää virasto-, koulu-, yhdistys-, sairaala- y. m. huoneet. Runsaslukuisimmin tämä ryhmä oli edustettu Porissa (7.1 %) ja Helsingissä (6.3 %), vähälukuisimmin Oulussa (2.4 %). Verstashuoneet ovat jonkinlaisena, vaikka huoneiden erilaisuuden takia sangen huonona osoituksena teollisuuden ja käsityön vilkkaudesta eri kaupungeissa. Tämän mukaan olivat ensi sijalla Tampere ja Turku, joissa verstashuoneita oli 4.1 ja 3.8 % huoneiden kokonaishluvusta. Sekä konttori- ja varastohuoneiden että myymälähuoneiden suhteelliseen lukuun katsoen Helsinki oli ensimmäisellä sijalla (4.5 ja 3.0 %). Konttori- ja varastohuoneita oli vähimmin Oulussa (2.5 %) ja Tampereella (2.6 %), myymälähuoneita Porissa (1.7 %) ja Oulussa (2.0 %). Ravintolahuoneita oli niinkään enimminkin Helsingissä (1.1 %), Tampereen, Vaasan ja Oulun jäädessä viimeisiksi (0.7 %).

Minkäänlaista määrättyä suhdetta kaupungin suuruuden ja eri tarkoituksiin käytettyjen huoneiden suhteellisen luvun välillä ei ole havaittavissa.

Muuhun kuin asumiseen käytetyt huoneet jakaantuivat, kuten edellisessä on mainittu, siten, että 50.6 % niistä kuului sekahuoneistoihin ja 49.4 % huoneistoihin, joissa ei ollut yhtään asuinhuonetta. Jos tarkastaa vastaavaa jaoitusta, mitä tulee eri tarkoituksiin käytettyjen huoneiden, voidaan huomata hyvinkin suuria eroavaisuuksia. Sekahuoneistojen huoneet olivat runsaslukuisimmin edustetut ravintola- ja verstashuoneiden ryhmissä. Edellisistä kuului 82.4 ja jälkimmäisistä 57.7 % mainittuun huoneistolajiin. Myymälä- ja »muut» huoneet jakaantuivat melko tasaisesti kummankin lajin kesken; vähän suurempi osa niistä kuului kuitenkin niiden huoneistojen osalle, joissa ei ollut yhtään asumiseen käytettyä huonetta. Yleisimmin olivat konttori- ja varastohuoneet kokonaan erillään asuinhuoneista; niistä kuului vain 39.2 % sekahuoneistoihin. Yksityisissä kaupungeissa suhteet melkoisesti vaihtelevat, mutta eri kaupunkien keskinäinen suhde pysyy yleensä samansuuntaisena.

On vielä olemassa eräs huoneryhmä, joka vaatii erikoista huomiota, nimittäin ne huoneet, joita käytettiin sekä asumiseen että johonkin muuhun tarkoitukseen. Näitä asukkailleen yleensä epäterveellisiä huoneita oli onneksi aivan vähän, kuten seuraavista luvuista näkyy:

Kaupungit.	Koko luku.	% kaikista huoneista.	Paitsi asumiseen niistä käytettiin:				
			Verstas- huoneiksi.	Konttori- ja varasto- huoneiksi.	Myymälä- huoneiksi.	Ravintola- huoneiksi.	Muuhun tarkoituk- seen.
Helsinki.....	946	1.1	399	87	68	39	353
Turku.....	369	1.2	177	48	26	24	94
Viipuri.....	419	1.4	148	40	28	83	120
Tampere.....	304	1.2	127	35	17	4	121
Vaasa.....	83	0.7	41	5	13	9	15
Pori.....	146	1.2	62	22	10	2	50
Oulu.....	80	0.9	37	16	11	6	10
Kaikki kaup.	2 347	1.2	991	253	173	167	763

Kaikista sekä asumiseen että samalla johonkin toiseen tarkoitukseen käytetyistä huoneista käytettiin runsaasti $\frac{2}{5}$ verstashuoneiksi, lähes $\frac{1}{3}$ »muuhun» tarkoitukseen ja vain $\frac{1}{4}$ konttori-, varasto-, myymälä- tai ravintolahuoneiksi. Tämä jako ei tietenkään ilmaise, oliko huoneiden toinen käytäntö enemmän tai vähemmän haitallinen niiden asukkaille.

Vertailu eri tarkoituksiin käytettyjen huoneiden kokonaislukuun osoittaa toiselta puolen, että asumiseen käytettiin 15.0 % verstashuoneista, 8.6 % ra-

vintolahuoneista, 8.0 % »muista» huoneista, mutta vain 3.4 % konttori- ja varastohuoneista sekä 3.3 % myymälähuoneista. Kaikista asuinhuoneista käytettiin 1.4 % samalla johonkin muuhun tarkoitukseen.

Edellä (siv. 9) on esitetty eräitä huoneistojen huonelukua koskevia keskilukuja. Yksityiskohtaisempia tietoja huoneistojen *huoneluuvusta* annetaan IV ja VI taululiitteessä, mitä puhtaisiin asuinhuoneistoihin tulee, sekä XI taululiitteessä, mitä kaikkiin asuttuihin huoneistoihin tulee. Kuten alempana olevasta, viime mainittuun taululiitteeseen perustuvasta yhdistelmästä näkyy, olivat yhden huoneen huoneistot lukuisimpana ryhmänä. Ne käsittivät kaikissa seitsemässä kaupungissa yhteensä runsaan kolmasosan (36.5 %) huoneistojen kokonaisluuvusta. Merkille on vielä pantava, että epäedullisin kaikkia huoneistomuotoja, yksinäinen huone ilman keittiötä, oli paljon yleisempi kuin yksinäinen keittiö, joka tarjoaa asujilleen edes vähän suurempia etuja. Kahden huoneen huoneistoja oli lähes kolmasosa (32.6 %) huoneistoista, niistä useimmat yhden huoneen ja keittiön käsittäviä. Runsaasti $\frac{1}{10}$ huoneistoista käsitti kolme huonetta, kun keittiökin on luettu huoneeksi. Sitä suurempia huoneistoja oli verraten vähän. Samoin niidenkin huoneistojen luku, jotka käsittivät 1 tai 2 huonetta ja osan keittiöön oli suhteellisen vähäinen. Eri kaupunkeihin nähden nämä seikat käyvät ilmi seuraavasta yhdistelmästä.

Kaupungit.	Huoneistoja, joissa oli:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitt.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huon.	8 tai useamp. huonetta.	Yhteensä huoneistoja.
	ilman keittiötä.	vain keitt.	Yhteensä.	ilman keittiötä.	1 huone ja keittiö.	Yhteensä.							
Helsinki.....	9 971	2 007	11 978	495	7 118	7 613	33	2 669	1 961	1 128	1 555	613	27 550
Turku	5 665	1 203	6 868	226	3 539	3 765	—	1 062	658	314	331	138	13 136
Viipuri	1 076	1 824	2 900	100	4 391	4 491	90	1 414	784	481	389	178	10 727
Tampere	618	253	871	61	3 760	3 821	3 225	1 108	627	215	225	125	10 217
Vaasa	572	1 158	1 730	39	1 713	1 752	1	515	289	160	166	83	4 696
Pori	909	308	1 217	54	1 681	1 735	43	737	303	125	115	65	4 340
Oulu	525	977	1 502	39	941	980	—	400	213	119	129	68	3 411
Kaikkiaan	19 336	7 730	27 066	1 014	23 143	24 157	3 392	7 905	4 835	2 542	2 910	1 270	74 077
%													
Helsinki	36.2	7.3	43.5	1.8	25.9	27.7	0.1	9.7	7.1	4.1	5.6	2.2	100.0
Turku	43.1	9.2	52.3	1.7	26.9	28.6	—	8.1	5.0	2.4	2.5	1.1	100.0
Viipuri	10.0	17.0	27.0	1.0	40.9	41.9	0.8	13.2	7.3	4.5	3.6	1.7	100.0
Tampere	6.0	2.5	8.5	0.6	36.8	37.4	31.6	10.9	6.1	2.1	2.2	1.2	100.0
Vaasa	12.2	24.6	36.8	0.8	36.5	37.3	[0.02]	11.0	6.2	3.4	3.5	1.8	100.0
Pori	20.9	7.1	28.0	1.2	38.8	40.0	1.0	17.0	7.0	2.9	2.6	1.5	100.0
Oulu	15.4	28.6	44.0	1.1	27.6	28.7	—	11.7	6.3	3.5	3.8	2.0	100.0
Kaikkiaan	26.1	10.4	36.5	1.4	31.2	32.6	4.6	10.7	6.5	3.5	3.9	1.7	100.0

Yhden huoneen huoneistoja ilman keittiötä oli suhteellisesti runsaimmin Turussa (43.1 %) ja Helsingissä (36.2 %), vähimmin taas Tampereella (6.0 %), Viipurissa (10.0 %) ja Vaasassa (12.2 %). Vain keittiön käsittäviä huoneistoja sitä vastoin oli erikoisen paljon Oulussa (28.6 %) ja Vaasassa (24.6 %). Kahden huoneen huoneistoja oli enimmäin Viipurissa ja Porissa, joissa yhden huoneen huoneistoja oli vähän, ja sensijaan suhteellisesti vähän Helsingissä, Turussa ja Oulussa. Aivan erikoisasemassa oli Tampere, jossa osakeititöt olivat silmänpistävän yleiset. Kun näitä ei ollut yhtään Turussa eikä Oulussa ja vain joku ainoa Vaasassa, Helsingissä, Viipurissa ja Porissa, oli Tampereen huoneistoista lähes kolmasosa (31.6 %) sellaisia, joissa oli 1 tai 2 huonetta ja osa keittiöön. Sadasta asutusta huoneistosta oli siten yhden ja kahden huoneen huoneistoja, osakeititöillä varustetut huoneistot mukaan luettuina, Turussa 80.9 %, Tampereella 77.5 %, Vaasassa 74.1 %, Oulussa 72.7 %, Helsingissä 71.3 %, Viipurissa 69.7 % ja Porissa 69.0 %.

Kolmen ja neljän huoneen huoneistot, joita voi katsoa keskisuuriksi, oli enimmäin Porissa (24.0 %) ja Viipurissa (20.5 %), vähimmin Turussa (13.1 %). Sitä suurempia huoneistoja oli kaikkialla verraten vähän, enimmäin Helsingissä (11.9 %), vähimmin Tampereella (5.5 %) ja Turussa (6.0 %).

Aikaisimmin on jo mainittu, että sekahuoneistojen asuinhuonelukku keskimäärin oli suurempi kuin huonelukku puhtaissa asuinhuoneistoissa. Tätä tosiasiaa vahvistavat seuraavat lukusarjat, jotka osoittavat, miten näihin kahteen ryhmään kuuluvat huoneistot erikseen jakaantuivat huonelukun mukaan.

	Huoneistoja, joissa oli:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitt.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huon.	8 huon. tai enemmän.	Yhteensä.
	ilman keittiötä.	vain keit- tiö.	Yhteensä.	ilman keittiötä.	1 huone ja keittiö.	Yhteensä.							
Puhtaat asuinhuoneistot	27.4	10.4	37.8	1.3	31.6	32.9	4.9	10.0	6.1	3.2	3.6	1.5	100.0
Sekahuoneistot.....	10.9	11.2	22.1	2.5	27.5	30.0	0.5	18.3	11.0	6.1	7.6	4.4	100.0

Erisuurten huoneistojen luvun lisääntyminen sinä aikana, jolta eri kaupungeista on tietoja saatavissa, käy suurin piirtein ilmi seuraavilla sivuilla olevista taulukoista. Kuten näistä ilmenee, on kehityksen yleisenä suuntana se, että kahden ja kolmen huoneen huoneistojen luku kasvaa enimmäin. Myös neljän huoneen huoneistojen luku osoittaa sangen voimakasta kasvua, jota vastoin sitä suurempien, samoin kuin yhden huoneen huoneistojen luku useimmissa kaupungeissa on kasvanut melkoista vähemmän, onpa suurimpien huoneistojen

Huoneistot, ryhmitettyinä huoneluvun mukaan vuosina 1870—1910.

A. Absoluuttisesti.

Vuosina.	Asuttaja huoneistoja, joissa oli:							Kaikkiaan huoneistoja.
	1 huone.	2 huon.	3 huon.	4 huon.	5 huon.	6—7 huon.	8 tai useamp. huon.	
<i>Helsinki.</i>								
1870	3 936	1 025	454	333	240	353	394	6 735
1880	5 133	1 243	536	452	310	441	397	8 512
1890	6 667	2 630	1 057	824	606	787	543	13 114
1900	8 563	4 067	1 460	1 232	866	1 139	624	17 951
1910	12 004	7 622	2 672	1 966	1 130	1 561	655	27 610
<i>Turku.</i>								
1870	2 265	704	328	241	173	201	255	4 167
1880 ¹⁾	2 918	965	437	281	168	199	197	5 165
1890	4 159	1 639	575	378	262	247	227	7 487
1900	5 186	2 299	711	488	251	296	175	9 406
1910	6 868	3 765	1 062	659	314	332	153	13 153
<i>Viipuri.</i>								
1870	1 089	367	204	148	84	139	157	2 188
1880	1 190	483	214	177	115	136	123	²⁾ 2 438
1890	800	1 028	464	289	211	240	150	3 182
1900	2 414	2 752	773	464	295	308	188	7 194
1910	2 981	4 500	1 414	785	481	393	191	10 745
<i>Tampere.</i>								
1880	2 300	502	212	102	67	77	73	3 333
1890	1 894	1 274	656	292	143	105	70	4 434
1900	3 564	3 199	871	430	153	190	105	8 512
1910	3 824	4 093	1 108	627	215	225	125	10 217
<i>Vaasa.</i>								
1910	1 730	1 753	516	289	160	166	87	4 701
<i>Pori.</i>								
1890	361	464	445	267	121	85	61	1 804
1910	1 253	1 742	737	303	125	117	69	4 346
<i>Oulu.</i>								
1870	895	303	171	101	44	62	122	1 698
1890	1 086	463	242	110	76	90	77	2 144
1910	1 502	980	400	214	119	132	75	3 422

¹⁾ Tietoja puuttuu Raunistulasta.²⁾ Sitä paitsi 216 huoneistoa, joiden huoneluvusta puuttuu tietoja.

B. Prosenteissa huoneistojen kokonaishuvusta.

Vuosina.	100 huoneistosta oli sellaisia, joissa oli:							Kaikkiaan.
	1 huone.	2 huon.	3 huon.	4 huon.	5 huon.	6—7 huon.	8 ja us. huon.	
<i>Helsinki.</i>								
1870	58.4	15.2	6.7	4.9	3.6	5.3	5.9	100
1880	60.3	14.6	6.3	5.3	3.6	5.2	4.7	100
1890	50.8	20.1	8.1	6.3	4.6	6.0	4.1	100
1900	47.7	22.7	8.1	6.9	4.8	6.3	3.5	100
1910	43.5	27.6	9.7	7.1	4.1	5.7	2.3	100
<i>Turku.</i>								
1870	54.4	16.9	7.9	5.8	4.1	4.8	6.1	100
1880	56.5	18.7	8.4	5.4	3.3	3.9	3.8	100
1890	55.5	21.9	7.7	5.1	3.5	3.3	3.0	100
1900	55.1	24.4	7.6	5.2	2.7	3.1	1.9	100
1910	52.2	28.6	8.1	5.0	2.4	2.5	1.2	100
<i>Viipuri.</i>								
1870	49.8	16.8	9.3	6.8	3.8	6.3	7.2	100
1880	48.8	19.8	8.8	7.3	4.7	5.6	5.0	100
1890	25.1	32.3	14.6	9.1	6.6	7.6	4.7	100
1900	33.5	38.2	10.8	6.5	4.1	4.3	2.6	100
1910	27.7	41.9	13.1	7.3	4.5	3.7	1.8	100
<i>Tampere.</i>								
1880	69.0	15.0	6.4	3.1	2.0	2.3	2.2	100
1890	42.7	28.7	14.8	6.6	3.2	2.4	1.6	100
1900	41.9	37.6	10.2	5.1	1.8	2.2	1.2	100
1910	37.4	40.1	10.9	6.1	2.1	2.2	1.2	100
<i>Vaasa.</i>								
1910	36.8	37.3	11.0	6.1	3.4	3.5	1.9	100
<i>Pori.</i>								
1890	20.0	25.7	24.7	14.8	6.7	4.7	3.4	100
1910	28.8	40.1	16.9	7.0	2.9	2.7	1.6	100
<i>Oulu.</i>								
1870	52.7	17.8	10.1	5.9	2.6	3.7	7.2	100
1890	50.7	21.6	11.3	5.1	3.5	4.2	3.6	100
1910	43.9	28.6	11.7	6.2	3.5	3.9	2.2	100

luvussa huomattavissa suoranaista vähenemistäkin. Tuloksena on, kuten siv. 16 olevasta taulukosta näkyy, että yhden huoneen huoneistojen suhteellinen luku on vähentynyt ja sitä vastoin kahden ja kolmen huoneen huoneistojen suhdeluku kasvanut. Neljän ja viiden huoneen huoneistojen suhteellinen luku näyttää milloin nousseen, milloin taas laskeneen, mutta suurimpiin huoneistoihin nähden on lasku säännöllistä.—Ainoastaan Porissa on kehitys osittain ollut toinen; siellä yhden huoneen huoneistot ovat lisääntyneet huomattavan paljon.

Huoneet ryhmittivät sen mukaan, *miten suuriin huoneistoihin ne kuuluivat*, melko toisin kuin huoneistot, keskisuurten ja suurten huoneistojen osuudet huoneiden kokonaisluvusta kun tietenkin olivat paljon suuremmat kuin huoneistojen vastaavat suhdeluvut. Kaupunkien väliset eroavaisuudet olivat kuitenkin suurin piirtein samat siitä riippumatta, oliko huoneistojen vai huoneiden luku jaotuksen perustana. Tämä käy yksityiskohtaisesti ilmi seuraavista yhdistelmistä.

Kaupungit.	Huoneita huoneistoissa, joihin kuului:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitti.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huon.	8 tai useamp. huonetta.	Yhteensä huoneita.
	ilman keittiötä.	vain kei- ttiö.	Yhteensä.	ilman keittiötä.	1 huone ja keittiö.	Yhteensä.							
Helsinki....	9 971	2 007	11 978	990	14 236	15 226	44	8 007	7 844	5 640	9 974	6 583	65 296
Turku.....	5 665	1 203	6 868	452	7 078	7 530	—	3 186	2 632	1 570	2 118	1 499	25 403
Viipuri.....	1 076	1 824	2 900	200	8 782	8 982	135	4 242	3 136	2 405	2 456	1 884	26 140
Tampere....	618	253	871	122	7 520	7 642	4 530	3 324	2 508	1 075	1 437	1 421	22 808
Vaasa.....	572	1 158	1 730	78	3 426	3 504	3	1 545	1 156	800	1 054	774	10 566
Pori.....	909	308	1 217	108	3 362	3 470	67	2 211	1 212	625	723	653	10 178
Oulu.....	525	977	1 502	78	1 882	1 960	—	1 200	852	595	823	704	7 636
Kaikk.	19 336	7 730	27 066	2 028	46 286	48 314	4 779	23 715	19 340	12 710	18 585	13 518	168 027

Kaupungit.	100 huoneesta kuului huoneistoihin, joissa oli:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitti.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huon.	8 tai useamp. huonetta.	Yhteensä huoneita.
	ilman keittiötä.	vain kei- ttiö.	Yhteensä.	ilman keittiötä.	1 huone ja keittiö.	Yhteensä.							
Helsinki.....	15.2	3.1	18.3	1.5	21.8	23.3	0.1	12.3	12.0	8.6	15.3	10.1	100.0
Turku.....	22.3	4.7	27.0	1.8	27.9	29.7	—	12.5	10.4	6.2	8.3	5.9	100.0
Viipuri.....	4.1	7.0	11.1	0.8	33.6	34.4	0.5	16.2	12.0	9.2	9.4	7.2	100.0
Tampere.....	2.7	1.1	3.8	0.5	33.0	33.5	19.9	14.6	11.0	4.7	6.3	6.2	100.0
Vaasa.....	5.4	11.0	16.4	0.8	32.4	33.2	[0.02]	14.6	10.9	7.6	10.0	7.3	100.0
Pori.....	9.0	3.0	12.0	1.1	33.0	34.1	0.7	21.7	11.9	6.1	7.1	6.4	100.0
Oulu.....	6.9	12.8	19.7	1.0	24.6	25.6	—	15.7	11.2	7.7	10.9	9.2	100.0
Kaikkiaan	11.5	4.6	16.1	1.2	27.5	28.7	2.8	14.1	11.5	7.6	11.1	8.1	100.0

Taululiitteet tekevät selkoa huoneistojen ja huoneiden ryhmittymisestä vielä eräiden näkökohtien mukaan, joita edellä ei ole kosketeltu. Mutta koska toiset ovat vailla suurempaa merkitystä, toisia taas on käsitelty selonteossa kiinteistö- ja rakennuslaskun tuloksista, voidaan ne tässä sivuuttaa. Saattaa kuitenkin olla syytä vielä luoda katsaus huoneistoihin liittyviin mukavuuksiin, mikäli niistä on asuntolaskussa koottu tietoja.

Erilaisten *mukavuuksien* absoluuttista ja suhteellista lukuisuutta eri kaupungeissa valaisee alla oleva yhdistelmä.

K a u p u n g i t.	Huoneistoja, joissa oli:					
	Kylpy- huone.	Kaasu- johto.	Sähkö- valo.	Vesij- johto.	Loka- kuppo.	W. C.
Helsinki.....	5 702	9 354	8 246	18 456	17 806	9 597
Turku.....	613	631	1 134	2 143	2 248	322
Viipuri.....	1 093	538	963	2 924	3 325	1 433
Tampere.....	414	53	940	4 080	3 989	901
Vaasa.....	104	—	696	171	700	105
Pori.....	53	—	262	52	187	40
Oulu.....	95	—	332	172	400	56
Kaikki kaup.	8 074	10 576	12 573	27 998	28 655	12 454
% huoneistojen kokonaisluvusta.						
Helsinki.....	18.9	31.1	27.3	61.2	59.1	31.8
Turku.....	4.4	4.6	8.2	15.6	16.3	2.3
Viipuri.....	9.5	4.7	8.4	25.5	29.0	12.5
Tampere.....	3.9	0.5	8.7	38.0	37.1	8.4
Vaasa.....	2.1	—	13.9	3.4	13.9	2.1
Pori.....	1.2	—	5.7	1.1	4.1	0.9
Oulu.....	2.7	—	9.5	4.9	11.4	1.6
Kaikki kaup.	10.2	13.3	15.8	35.2	36.0	15.7

Kuten yllä olevista suhdeluista näkyy, olivat huoneistot suuremmissa kaupungeissa ja ennen kaikkea Helsingissä melko yleisemmin kuin pienempien kaupunkien huoneistot varustetut erilaisilla mukavuuksilla. Tavallisimmat olivat lokakulppo ja vesijohto. Nämä esiintyivät yleensä rinnan suuremmissa kaupungeissa, mutta kolmessa pienemmässä kaupungissa oli eri huoneistoilla vain poikkeustapauksissa oma vesijohto, jota vastoin eri lokakulppo oli, vaikkakin sinänsä harvinainen, kuitenkin edellistä tavallisempi. Merkille on pantava, että Helsingissä, jonka olot tässä suhteessa olivat melkoista paremmat kuin mui-

den kaupunkien, n. $\frac{2}{5}$ huoneistoista oli ilman vesijohtoa ja lokakulppoa, ja että kaikkialla muualla vain verraten vähäinen osa huoneistoista oli varustettu näillä mukavuuksilla.

Kaasujohto oli yleisemmin käytännössä vain Helsingissä (31.1 %), jossa kaupunki omistaa kaasulaitoksen, muualla se oli harvinainen; kolmessa pienemmässä kaupungissa ei kaasujohtoa lainkaan ollut. Sähkövalo oli jonkin verran yleisempi. Ensi sijalla oli Helsinki (27.3 %), Vaasan seuratussa toisella (13.9 %). Viimeisellä sijalla oli Pori, jossa vain 5.7 % huoneistoista oli varustettu sähkövalolla.

W. C. ei ole tuntematon missään niistä kaupungeista, joita asuntolasku koski, mutta ainoastaan Helsingissä (31.8 %) ja jossain määrin Viipurissa (12.5%) ja Tampereella (8.4 %) se oli päässyt yleisempään käytäntöön.

Vähimmin yleinen niistä mukavuuksista, joista tietoja on kerätty, oli kylpyhuone. Helsingissä (18.9 %) ja Viipurissa (9.5 %) kylpyhuoneet eivät kuitenkaan olleet aivan harvinaisia, mutta muualla huoneistot vain poikkeustapauksissa oli varustettu tällä mukavuudella.

Aineiston käyttelyssä ei ole koetettu valaista, missä määrin erisuurissa huoneistoissa oli näitä mukavuuksia, mutta selvää on, että suuremmat huoneistot yleensä olivat paljon paremmin varustetut kuin pienemmät. Toiselta puolen olivat, kuten IX taululiitteestä näkyy, keskikaupungilla sijaitsevat huoneistot, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, paljon useammin varustetut erilaisilla mukavuuksilla kuin ne huoneistot, jotka sijaitsivat esikaupungeissa ja kaupungin rajain ulkopuolella.

II. Asukkaat ja asuntosuhteet.

Asuntolaskun tiedot väkiluvusta eroavat vähän väenlaskun yleisistä tuloksista. Tähän on syynä osaksi se, että edelliseen eivät sisälly satamissa olevissa laivoissa asuvat henkilöt, osaksi taas se, että eräiden laitosten huoneista ei ole saatu tietoa, minkä johdosta on ollut pakko jättää niissä asuva väestökin asuntolaskun ulkopuolelle.

Väkiluku oli asuntolaskun mukaan 335 272 henkeä. Niistä kuului valtavien osa eli 326 327 henkeä *talouskuntaväestöön* ja vain vähäinen osa, 8 945 henkeä, *laitosväestöön*. Vastaavat luvut eri kaupunkeihin nähden olivat seuraavat:

K a u p u n g i t.	Koko väestö.	Talouskuntaväestö.		Laitosväestö.	
		Abs.	%	Abs.	%
Helsinki.....	135 186	131 326	97.2	3 860	2.8
Turku.....	54 432	52 351	96.2	2 081	3.8
Viipuri.....	48 923	47 852	97.8	1 071	2.2
Tampere.....	44 147	43 524	98.6	623	1.4
Vaasa.....	19 171	18 780	98.0	391	2.0
Pori.....	17 338	17 087	98.6	251	1.4
Oulu.....	16 075	15 407	95.8	668	4.2
Kaikki kaup.	335 272	326 327	97.3	8 945	2.7

Väestön verrattomasti suurin osa asui *puhtaissa asuinhuoneistoissa*, mutta myös *sekahuoneistojen* osalle tuli joltinenkin väestömäärä, kuten näkyy alla olevasta taulukosta, jossa samalla osoitetaan, montako henkilöä keskimäärin tuli kutakin asuinhuonetta kohden näissä huoneistoluokissa.

K a u p u n g i t.	Aukkaita kaikkiaan				Aukkaita keskim. asuinhuonetta kohd.		
	puhtaissa asuinhuoneistoissa.		sekahuoneistoissa.		yleensä.	puhtaissa asuinhuoneistoissa.	sekahuoneistoissa.
		%		%			
Helsinki.....	118 962	88.0	16 224	12.0	2.0	2.0	1.8
Turku.....	46 719	85.8	7 713	14.2	2.0	2.1	1.7
Viipuri.....	42 912	87.7	6 011	12.3	1.8	1.8	1.8
Tampere.....	38 718	87.7	5 429	12.3	1.9	2.0	1.7
Vaasa.....	16 945	86.9	2 226	13.1	1.8	1.8	1.4
Pori.....	14 230	78.2	3 108	21.8	1.7	1.8	1.4
Oulu.....	13 395	80.0	2 680	20.0	2.0	2.1	1.7
Kaikki kaup.	291 881	85.1	43 391	14.9	1.9	2.0	1.7

Porissa ja Oulussa noin viidesosa väestöstä asui sekahuoneistoissa, muualla melkoista pienempi osa (12.0—14.2 %). Asumistiheys oli säännöllisesti vähän suurempi puhtaissa asuinhuoneistoissa kuin sekahuoneistoissa, mikä on sopu- soinnussa sen tosiasian kanssa, että jälkimmäiset huoneistot keskimäärin olivat suuremmat kuin edelliset (vrt. siv. 9). Asumistiheys ei ollut aivan sama kaik- kialla. Mitä puhtaisiin asuinhuoneistoihin tulee, asuttiin ahtaimmin Turussa ja Oulussa, joissa kaupungeissa keskimäärin tuli 2.1 henkeä huonetta kohden, vähimmin ahtaasti Viipurissa, Vaasassa ja Porissa, joiden vastaava suhdeluku oli 1.8. Sekahuoneistot olivat tiheimmin asutut Helsingissä ja Viipurissa, har- vimmin asutut Vaasassa ja Porissa.

Väestön jakaantuminen *erisuurten huoneistojen kesken*, käy ilmi seuraavasta sekä absoluuttisia että suhdelukuja esittävästä taulukosta.

Kaupungit.	Asukkaita huoneistoissa, joissa oli:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitt.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huonetta.	8 tai useamp. huonetta.	Yhteensä asukkaita.
	ilman keittiötä.	vain kei- tö.	Yhteensä.	ilman keittiötä.	1 huone ja keittö.	Yhteensä.							
Helsinki.....	37 616	7 480	45 096	2 094	36 495	38 589	114	14 176	10 479	6 555	10 087	6 230	131 326
Turku.....	18 149	4 255	22 404	903	15 667	16 570	—	4 939	3 331	1 775	2 080	1 252	52 351
Viipuri.....	3 092	6 175	9 267	388	19 128	19 516	295	7 437	4 317	2 770	2 592	1 658	47 852
Tampere.....	1 560	865	2 425	234	17 442	17 676	10 255	5 659	3 651	1 321	1 515	1 645	44 147
Vaasa.....	1 443	3 427	4 870	129	7 407	7 536	3	2 455	1 494	839	991	592	18 780
Pori.....	2 290	1 113	3 403	175	6 668	6 843	143	3 363	1 424	651	736	524	17 087
Oulu.....	1 407	3 649	5 056	127	4 518	4 645	—	2 109	1 222	765	932	678	15 407
Kaikki kaup.	65 557	26 964	92 521	4 050	107 325	111 375	10 810	40 138	25 918	14 676	18 933	12 579	326 950
	o/o												
Helsinki.....	28.6	5.7	34.3	1.6	27.8	29.4	0.1	10.8	8.0	5.0	7.7	4.7	100.0
Turku.....	34.7	8.1	42.8	1.7	29.9	31.6	—	9.4	6.4	3.4	4.0	2.4	100.0
Viipuri.....	6.5	12.9	19.4	0.8	40.0	40.8	0.6	15.5	9.0	5.8	5.4	3.5	100.0
Tampere.....	3.6	2.0	5.6	0.5	39.5	40.0	23.2	12.8	8.3	3.0	3.4	3.7	100.0
Vaasa.....	7.7	18.2	25.9	0.7	39.4	40.1	[0.01]	13.1	8.0	4.5	5.3	3.1	100.0
Pori.....	13.4	6.5	19.9	1.0	39.0	40.0	0.8	19.7	8.4	3.8	4.3	3.1	100.0
Oulu.....	9.1	23.7	32.8	0.8	29.4	30.2	—	13.7	7.9	5.0	6.0	4.4	100.0
Kaikki kaup.	20.1	8.2	28.3	1.3	32.8	34.1	3.3	12.3	7.9	4.5	5.8	3.8	100.0

Suurin (34.1 %) oli se väestöryhmä, joka asui kahden huoneen huoneistoissa, mutta myös yhden huoneen huoneistoissa asui hyvin tuntuva osa (28.3%) kaupunkien väestöstä. Kun pienimpiin huoneistoihin vielä luetaan ne 1 ja 2 huoneen huoneistot, joilla oli osa keittiöön, voidaan todeta, että melkein $\frac{2}{3}$ kaupunkien väestöstä (tarkemmin 65.7 %) tuli näiden huoneistojen osalle. Kolmen huoneen huoneistoissa asui 12.3 % asukkaista ja suurempien huoneistojen osalle tuli yhä pienempi asukasmäärä. Mitä eri kaupunkien asutussuhteisiin tulee, on niiden erilaisuuksille kuvaavaa, että pienimpien huoneistojen osalle Turussa tuli 74.4 % asukkaista, Tampereella 68.8 %, Vaasassa 66.0 %, mutta Helsingissä 63.8 ja Oulussa 63.0 % sekä Viipurissa ja Porissa vain 60.8 ja 60.7 %.

Asunto-oloille kuvaavana ilmaisijana käytetään paljon *asumistiheyttä*. Kuten alempana olevasta taulukosta näkyy, nousi huoneistoa kohden tuleva henkilöluku kaikkialla sängen säännöllisesti huoneluvun lisääntyessä, vaikka

hitaammin. Seurauksena on, että huonetta kohden tuleva keskiluku oli melkoista suurempi pienemmissä kuin suuremmissa huoneistoissa, kuten seuraavasta taulukosta näkyy.

Kaupungit.	Asukkaita keskimäärin huoneistoa kohden, johon kuului:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitt.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huonetta.	8 tai useamp. huonetta.	Kaikki huoneistot.
	ilman keittöä.	vain keit- tö.	Yhteensä.	ilman keittöä.	1 huone ja keittö.	Yhteensä.							
Helsinki.....	3.8	3.7	3.8	4.2	5.1	5.1	3.5	5.3	5.3	5.8	6.5	10.2	4.8
Turku.....	3.2	3.5	3.3	4.0	4.4	4.4	—	4.7	5.1	5.7	6.3	9.1	4.0
Viipuri.....	2.9	3.4	3.2	3.9	4.4	4.3	3.3	5.3	5.5	5.8	6.7	9.3	4.5
Tampere.....	2.5	3.4	2.8	3.8	4.6	4.6	3.2	5.1	5.8	6.1	6.7	13.2	4.3
Vaasa.....	2.5	3.0	2.8	3.3	4.3	4.3	3.0	4.8	5.2	5.2	6.0	7.1	4.0
Pori.....	2.5	3.6	2.8	3.3	4.0	3.9	3.3	4.6	4.7	5.2	6.4	8.1	3.9
Oulu.....	2.7	3.7	3.4	3.3	4.8	4.7	—	5.3	5.7	6.4	7.2	10.0	4.5
Kaikki kaup.	3.4	3.5	3.4	4.0	4.6	4.6	3.2	5.1	5.4	5.8	6.5	9.9	4.4

Kaupungit.	Asukkaita keskimäärin huonetta kohden huoneistoissa, joihin kuului:												
	1 huone			2 huonetta			1 tai 2 huon. ja osa keitt.	3 huonetta.	4 huonetta.	5 huonetta.	6-7 huonetta.	8 tai useamp. huonetta.	Kaikki huoneistot.
	ilman keittotiliä.	vain keit- tiä.	Yhteensä.	ilman keittotiliä	1 huone ja keittotili.	Yhteensä.							
Helsinki.....	3.8	3.7	3.8	2.1	2.6	2.5	2.6	1.8	1.3	1.2	1.0	0.9	2.0
Turku.....	3.2	3.5	3.3	2.0	2.2	2.2	—	1.6	1.3	1.1	1.0	0.8	2.0
Viipuri.....	2.9	3.4	3.2	1.9	2.2	2.2	2.2	1.8	1.4	1.2	1.1	0.9	1.8
Tampere.....	2.5	3.4	2.8	1.9	2.3	2.3	2.3	1.7	1.5	1.2	1.1	1.2	1.9
Vaasa.....	2.5	3.0	2.8	1.7	2.2	2.2	1.0	1.6	1.3	1.0	0.9	0.8	1.8
Pori.....	2.5	3.6	2.8	1.6	2.0	2.0	2.1	1.5	1.2	1.0	1.0	0.8	1.7
Oulu.....	2.7	3.7	3.4	1.6	2.4	2.4	—	1.8	1.4	1.3	1.1	1.0	2.0
Kaikki kaup.	3.4	3.5	3.4	2.0	2.3	2.0	2.3	1.7	1.3	1.2	1.0	0.9	1.9

Keskimääräinen asumistiheys oli, kun tarkastaa kaikkia huoneistoja yhteensä, suurin Helsingissä, Turussa ja Oulussa, pienin taas Porissa ja sitä lähinnä Viipurissa ja Vaasassa. Näihin keskilukuihin vaikuttaa kuitenkin suuresti, miten runsaasti erisuuret huoneistot olivat edustettuina eri kaupungeissa, minkä johdosta on syytä kiinnittää huomiota erikseen kunkin huoneistoryhmän asumistiheyteen. Näitä lukuja tarkastaessa huomaa, että asumistiheys yleensä ja varsinkin pienissä huoneistoissa oli suurin Helsingissä. Sitä

lähinnä epäedullisimmat olivat Oulun olot. Pienin oli asumistiheys yleensä Vaasassa ja Porissa, joiden asunto-olot muutenkin on havaittu edullisemmiksi kuin muiden kaupunkien.

Yllä olevia eroavaisuuksia selvittää osaltaan se tosiasia, että *väestöryhmien jakaantuminen henkilöluvun mukaan* ei kaikissa kaupungeissa ollut sama. Kuten alempana olevasta yleistaulukosta näkyy, olivat pienet väestöryhmät, joissa oli enintään 3 henkeä, melkoista lukuisimmat Vaasassa, Porissa ja Turussa kuin Oulussa ja varsinkin Helsingissä. Suurehkoja, vähintään 7 henkeä käsittäviä väestöryhmiä oli sensijaan kahdessa viimeksessä kaupungissa tuntuvasti enemmän kuin kolmessa ensinmainitussa.

K a u p u n g i t.	100 huoneistosta kussakin kaupungissa oli sellaisia, joissa asui alla mainittu henkilöluku:												Yhteensä.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11—12	13 tai u.	
Helsinki	5.7	13.3	16.8	17.1	14.6	11.3	8.3	5.3	3.1	1.8	1.5	1.2	100.0
Turku	11.2	19.0	18.6	16.3	12.2	9.3	5.8	3.4	1.9	0.9	0.9	0.5	100.0
Viipuri	6.4	15.9	18.5	16.5	14.0	10.9	7.4	4.6	2.5	1.2	1.2	0.9	100.0
Tampere	9.1	17.9	17.2	15.2	13.1	10.5	7.0	4.9	2.4	1.2	0.9	0.6	100.0
Vaasa	13.0	18.2	17.8	15.2	11.5	9.2	6.5	3.8	2.6	1.1	0.7	0.4	100.0
Pori	13.8	17.9	17.5	16.0	12.1	8.8	6.5	3.2	1.9	0.9	0.8	0.6	100.0
Oulu	8.8	17.7	16.8	14.4	11.6	9.6	7.4	5.7	2.8	2.1	1.8	1.3	100.0
Kaikki kaup.	8.3	16.1	17.5	16.3	13.4	10.4	7.3	4.6	2.6	1.4	1.2	0.9	100.0

Tarkemman kuvan saamiseksi on tarkastettava kussakin huoneistoluokassa asuvan väestön jakaantumista talouskuntaan kuuluvien henkilöiden luvun mukaan. Tätä valaisevat prosenttiluvuin seuraavat taulukot, joista edellinen (siv. 24—25 oleva) osoittaa, miten kussakin eri huoneistoluokassa asuvat talouskunnat jakaantuivat henkilöluvun mukaan, jälkimmäinen (siv. 27—28 oleva), miten erisuuret väestöryhmät jakaantuivat erisuurten huoneistojen kesken.

Kaikille kaupungeille oli yhteistä, että kaikenlaisia väestöryhmiä asui sekä suurissa että pienissä huoneistoissa, samoin kuin sekin, että pienissä huoneistoissa asui suhteellisesti enemmän pieniä talouskuntia ja päin vastoin suuremmissa huoneistoissa verrattomasti enemmän monihenkisiä. Taulukoista näkyy kuitenkin, että eri kaupunkien suhdeluvut melkoisesti saattavat erota toisistaan. Osoituksena tällaisista eroavaisuuksista esitettäköön seuraavat, Helsingin ja Porin asunto-oloja valaisevat suhdeluvut. Vain keittiön käsittäviin huoneistoihin nähden ei ole havaittavissa erikoista eroavaisuutta, mutta mitä tulee esim. niihin huoneistoihin, joihin kuului 1 huone ilman keittiötä, kannattaa panna merkille, että niissä asuvista talouskunnista 1 tai 2 hengen ta-

Huoneiden luku.	100 erisuuresta huoneistosta oli sellaisia, joissa asui seuraava luku henkilöitä :										Yhteensä.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9-10	11 tai us.	
<i>Helsinki.</i>											
Vain keittiö	9.1	19.6	22.8	18.1	13.7	8.4	4.3	2.0	1.7	0.3	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	10.3	18.4	20.7	18.8	13.7	8.8	5.1	2.6	1.5	0.1	100.0
2 huonetta »	17.8	15.8	12.5	13.1	11.1	10.9	6.9	4.5	5.0	2.4	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	5.2	8.1	10.5	19.8	12.2	9.9	11.0	7.6	2.9	12.8	100.0
1-2 huon. ja osa keittiöön....	9.1	18.2	30.3	15.1	18.2	6.1	3.0	—	—	—	100.0
1 huone ja keittiö.....	2.1	10.6	14.2	17.2	15.7	13.8	10.0	7.9	6.5	2.0	100.0
2 huonetta »	2.5	11.9	14.1	15.7	14.3	11.5	10.3	6.7	8.3	4.7	100.0
3 » »	1.0	8.3	17.3	16.9	16.7	12.5	9.8	5.4	7.4	4.7	100.0
4 » »	0.6	5.9	13.2	15.9	16.0	14.5	12.1	7.9	8.4	5.5	100.0
5 » »	0.7	3.1	10.1	14.5	15.9	15.5	15.4	7.8	9.5	7.5	100.0
6-7 » »	0.1	2.0	7.0	10.7	14.9	16.2	16.8	10.3	12.1	10.1	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	2.9	2.9	4.9	8.4	7.9	11.1	10.2	15.1	36.6	100.0
Kaikki huoneistot	5.7	13.3	16.8	17.1	14.6	11.3	8.2	5.3	5.0	2.7	100.0
<i>Turku.</i>											
Vain keittiö	12.9	21.4	21.6	16.6	12.5	6.4	4.5	2.7	1.2	0.2	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	18.5	24.2	20.0	15.2	9.7	6.6	3.1	1.7	0.9	0.1	100.0
2 huonetta »	13.3	18.6	18.6	14.2	8.8	9.7	8.0	3.5	4.4	0.9	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	7.8	5.3	15.8	13.2	13.2	15.8	2.6	5.3	10.5	10.5	100.0
1 huone ja keittiö.....	4.8	15.7	17.5	18.3	14.6	12.4	8.1	4.5	3.1	1.0	100.0
2 huonetta »	4.1	14.4	18.2	18.7	13.9	10.1	7.7	5.4	5.8	1.7	100.0
3 » »	2.6	10.6	15.9	16.2	16.8	14.5	8.6	5.8	5.2	3.8	100.0
4 » »	0.6	8.7	12.9	15.4	16.7	13.2	12.9	5.8	7.4	6.4	100.0
5 » »	2.1	6.7	13.8	12.3	12.3	12.3	12.3	8.7	11.3	8.2	100.0
6-7 » »	0.5	2.1	10.5	12.5	13.6	19.4	13.6	6.8	10.5	10.5	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	2.2	—	6.6	15.4	9.9	10.9	4.4	13.2	37.4	100.0
Kaikki huoneistot	11.2	19.0	18.6	16.3	12.2	9.3	5.8	3.4	2.8	1.4	100.0
<i>Viipuri.</i>											
Vain keittiö	12.4	26.2	21.0	15.3	11.0	7.8	3.9	1.3	0.9	0.2	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	21.5	28.2	21.2	13.6	7.7	4.6	1.8	0.6	0.8	—	100.0
2 huonetta »	11.0	17.0	21.0	14.0	16.0	11.0	5.0	2.0	3.0	—	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	5.4	5.4	6.8	16.2	13.5	21.6	12.2	5.4	8.1	5.4	100.0
1-2 huon. ja osa keittiöön....	12.2	23.3	22.2	18.9	14.5	7.8	1.1	—	—	—	100.0
1 huone ja keittiö.....	3.3	15.1	20.8	18.6	16.0	11.3	7.4	4.3	2.7	0.5	100.0
2 huonetta »	1.6	7.9	15.7	17.1	16.0	14.6	10.9	7.6	6.1	2.5	100.0
3 » »	3.0	8.6	12.0	16.4	15.0	12.4	11.2	7.9	9.1	4.4	100.0
4 » »	1.7	5.6	14.1	13.7	16.1	15.2	11.3	9.2	5.8	7.3	100.0
5 » »	0.8	3.9	8.2	13.0	14.5	18.4	12.2	8.6	11.4	9.0	100.0
6-7 » »	—	2.8	9.4	11.7	12.2	12.7	12.7	12.2	12.7	13.6	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	4.1	1.0	7.2	8.2	8.2	10.4	11.3	10.4	39.2	100.0
Kaikki huoneistot	6.4	15.9	18.5	16.5	14.0	10.9	7.3	4.6	3.8	2.1	100.0
<i>Tampere.</i>											
Vain keittiö	18.6	24.1	15.4	14.2	11.0	9.4	3.1	2.3	1.5	0.4	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	33.8	31.2	11.5	9.4	6.3	4.1	2.1	1.1	0.5	—	100.0
2 huonetta »	16.7	18.3	25.0	10.0	10.0	8.3	6.7	3.3	1.7	—	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	14.3	28.5	14.3	14.3	14.3	—	—	14.3	—	—	100.0
1-2 huon. ja osa keittiöön....	15.3	28.5	20.9	15.2	8.7	5.6	3.2	1.6	0.9	0.1	100.0
1 huone ja keittiö.....	3.2	12.6	18.1	17.2	15.9	14.0	9.1	5.7	3.7	0.5	100.0
2 huonetta »	3.6	8.9	14.8	15.3	17.3	13.4	10.1	8.9	5.7	2.0	100.0
3 » »	1.4	6.1	10.9	14.5	18.7	13.8	10.1	9.6	9.9	5.0	100.0
4 » »	0.9	6.1	10.3	12.2	13.1	18.2	9.3	10.8	12.6	6.5	100.0
5 » »	—	5.8	10.2	12.3	13.8	11.6	15.9	10.9	10.9	8.6	100.0
6-7 » »	0.8	3.9	6.2	7.8	18.8	12.5	11.7	10.2	12.5	15.6	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	3.6	1.2	1.3	3.6	8.4	9.7	8.4	22.9	41.0	100.0
Kaikki huoneistot	9.1	17.9	17.2	15.2	13.1	10.5	7.0	4.9	3.6	1.5	100.0

Huoneiden luku.	100 erisuuresta huoneistosta oli sellaisia, joissa asui seuraava luku henkilöitä:										Yhteensä.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9-10	11 tai us.	
Vaasa.											
Vain keittiö	22.3	26.1	20.0	13.5	8.9	4.8	2.4	1.0	1.0	—	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	36.2	24.7	15.9	9.6	5.8	4.9	1.7	0.9	0.3	—	100.0
2 huonetta »	30.8	20.5	15.4	5.1	5.1	7.7	7.7	2.6	5.1	—	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	—	—	50.0	—	—	—	—	—	—	50.0	100.0
1-2 huon. ja osa keittiöön	—	—	100.0	—	—	—	—	—	—	—	100.0
1 huone ja keittiö.....	5.8	16.1	19.3	17.7	13.7	11.0	7.9	4.4	3.5	0.6	100.0
2 huonetta »	4.1	13.8	15.8	17.5	14.0	12.8	9.7	4.9	5.6	1.8	100.0
3 »	3.1	11.1	15.6	16.3	13.1	11.8	10.0	8.3	7.6	3.1	100.0
4 »	1.9	10.6	15.0	13.8	14.4	18.7	8.1	6.9	8.1	2.5	100.0
5 »	0.9	3.7	12.1	18.5	14.8	11.1	12.0	13.0	9.3	4.6	100.0
6-7 »	—	1.0	8.2	12.4	16.5	15.5	17.5	4.1	19.6	5.2	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	6.2	6.3	14.6	6.2	4.2	14.6	12.5	14.6	20.8	100.0
Kaikki huoneistot	13.0	18.2	17.8	15.2	11.5	9.2	6.5	3.8	3.7	1.1	100.0
Pori.											
Vain keittiö	12.7	20.1	21.4	15.9	13.3	8.5	4.6	1.6	1.6	0.3	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	36.3	24.4	15.4	11.5	5.7	3.0	2.2	0.7	0.7	0.1	100.0
2 huonetta »	20.4	20.4	22.2	16.7	3.7	9.2	3.7	3.7	—	—	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	12.5	12.5	12.5	12.5	18.7	25.0	—	—	6.3	—	100.0
1-2 huon. ja osa keittiöön....	23.3	20.9	23.3	2.3	2.3	18.6	9.3	—	—	—	100.0
1 huone ja keittiö.....	9.1	18.4	18.7	18.5	13.3	10.3	6.1	2.9	2.3	0.4	100.0
2 huonetta »	5.7	12.3	17.5	18.1	15.3	10.5	10.3	5.4	4.1	0.8	100.0
3 »	3.3	15.0	18.7	16.3	13.3	10.7	9.7	6.4	5.3	1.3	100.0
4 »	1.6	16.0	16.0	14.4	16.8	8.8	6.4	9.6	5.6	4.8	100.0
5 »	1.2	6.0	10.8	13.3	14.5	12.0	15.7	3.6	9.6	13.3	100.0
6-7 »	3.3	3.4	5.0	13.3	21.7	11.7	15.0	3.3	10.0	13.3	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	4.8	2.4	2.4	14.3	7.1	16.7	9.5	4.7	38.1	100.0
Kaikki huoneistot	13.8	17.9	17.5	16.0	12.1	8.8	6.5	3.2	2.8	1.4	100.0
Oulu.											
Vain keittiö	9.2	23.2	22.1	15.4	11.3	7.3	5.7	3.8	1.8	0.2	100.0
1 huone ilman keittiötä.....	26.3	31.0	18.1	10.3	8.2	2.7	1.9	0.7	0.4	0.4	100.0
2 huonetta »	25.6	15.4	15.4	15.4	12.8	10.3	5.1	—	—	—	100.0
3 tai us. huoneita ilm. keittiötä	28.5	—	—	14.3	14.3	14.3	—	14.3	14.3	—	100.0
1 huone ja keittiö.....	4.2	14.1	15.0	16.6	13.8	12.8	9.9	6.8	5.3	1.5	100.0
2 huonetta »	3.8	13.1	14.7	15.2	9.9	12.1	7.6	9.9	9.4	4.3	100.0
3 »	2.4	9.4	15.6	13.7	11.8	10.8	11.3	10.4	6.1	8.5	100.0
4 »	0.8	1.7	10.7	16.5	14.1	17.4	7.4	7.4	12.4	11.6	100.0
5 »	—	1.2	6.2	12.5	17.5	21.3	13.8	5.0	15.0	7.5	100.0
6-7 »	—	2.6	7.9	7.9	13.1	6.6	15.8	13.2	14.5	18.4	100.0
8 ja useampia huon. ja keittiö	—	—	2.0	4.1	8.2	8.2	12.2	10.2	10.2	44.9	100.0
Kaikki huoneistot	8.8	17.7	16.8	14.4	11.6	9.6	7.4	5.7	4.8	3.2	100.0

louskunnat Porissa olivat enemmistönä (60.7 %), mutta Helsingissä verraten pienenä vähemmistönä (28.7 %). Kahden huoneen huoneistoihin nähden eroavaisuus oli samansuuntainen; enintään 3 hengen talouskuntia oli nimittäin Porissa 63.0 %, mutta Helsingissä vain 46.1 %. Mitä edelleen tulee 1 huoneen ja keittiön huoneistoihin, oli niissä asuvista talouskunnista Helsingissä 26.9 % enintään 3 henkeä käsittäviä ja 16.4 % vähintään 8 henkeä käsittäviä; vastaavat suhdeluvut Poriin nähden olivat 46.2 ja 5.2 %. Samaan suuntaan käyviä eroavaisuuksia voisi luetella hyvän joukon yllä olevien lisäksi, mutta nämäkin riittävät valaisemaan eroavaisuuden laatua. Muiden kaupunkien välillä on samanlaatuisia eroavaisuuksia, joiden suunnan yleensä suurin piirtein voi arvata edellisessä esitettyjen lukujen pohjalla. Ne käyvät yksityiskohtaisesti ilmi puheena olevasta yhdistelmästä.

Toisessa, eri väestöryhmien jakaantumista erisuurille huoneistoille esittävässä taulukossa on huoneistoryhmät selvemman kuvan saamiseksi yhdistetty yksinomaan huoneluvun perustalla. Niistä monista ilmiöistä, joita nämä lukusarjat valaisevat, on syytä kosketella seuraavia. Ensiksi todettakoon, että yksin asuvilla henkilöillä ei yhdessäkään tapauksessa ollut hallussaan 9 huoneen huoneistoa, mutta kyllä 5—8 huoneen huoneistoja, vaikka näitäkin tapauksia oli verraten vähän. Muunsuuruisia väestöryhmiä tavattiin sitä vastoin kaiken suuruisissa huoneistoissa. Erikoisesti kannattaa panna merkillä, missä huoneistoryhmässä mitkään väestöryhmät olivat lukuisimmin edustetut. Kuten puheena olevasta taulukosta näkyy, tuli yhden huoneen huoneistojen osalle kaikissa kaupungeissa absoluuttinen enemmistö yksin asuvista henkilöistä, sekä kaikkialla, paitsi Porissa ja Viipurissa, myös kaksihenkisistä talouskunnista, ja sitä paitsi Helsingissä, Turussa ja Oulussa vielä kolmihenkisistäkin talouskunnista. Jos taas tarkastaa, miten suureen väestöryhmään saakka 1 huoneen huoneistojen suhdeluku oli suurin, vaikkakaan ei enemmistöä merkitsevä, voi havaita samansuuntaisia eroavaisuuksia. Helsingin asunto-olot olivat tältä kannalta katsoen huonoimmat; siellä asui näet suurin osa 6:kin henkeä käsittävistä talouskunnista 1 huoneen huoneistoissa. Lähinnä seurasivat Turku ja Oulu, joissa vielä 5 hengen talouskuntien suhdeluku oli suurin. Tuntuvasti paremmat olot olivat Viipurissa, Tampereella ja Vaasassa, joissa suurin prosenttiluku rajoittui 1 ja 2 henkisiin talouskuntiin, Porin ollessa kaikkia muita paremmassa asemassa, siellä kun huomattavin osa 2:kin hengen talouksista asui 2 huoneen huoneistoissa. Vielä kannattaa panna merkillä, että suurinta prosenttilukua ei missään, ei edes mitä suuriin talouskuntiin tulee, tavata 2 huoneen huoneistoa suurempien huoneistojen kohdalla. Poikkeuksena olivat vain 11 hengen ja sitä suurempiin väestöryhmiin nähden Viipuri, Tampere, Pori ja Oulu; muissa kaupungeissa tuli suurin suhdeluku tätäkin väestöryhmää 2 huoneen huoneistojen osalle.

100 erisuuresta väestöryhmästä oli sellaisia, jotka asuivat seuraavasuuruksissa huoneistoissa.	Väestöryhmät, joihin kuului seuraava luku henkilöitä:										Kaikkiaan.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9—10	11 tai us.	
<i>Helsinki.</i>											
1 huone	77.7	60.9	54.6	47.5	41.0	33.5	26.2	20.4	13.2	2.3	43.5
2 huonetta	15.4	22.7	23.1	27.4	29.3	33.3	32.6	39.8	35.4	20.3	27.6
3 »	4.8	8.8	8.3	9.3	9.7	10.1	12.5	12.8	16.1	19.2	10.0
4 »	1.3	4.3	7.2	6.9	8.0	7.7	8.3	7.2	10.3	11.9	7.0
5 »	0.4	1.8	3.2	3.8	4.4	5.2	5.9	6.0	6.8	8.1	4.0
6 »	0.3	0.7	2.0	2.8	3.5	4.5	6.1	4.8	6.2	9.0	3.3
7—8 »	0.1	0.5	1.4	2.0	3.4	4.8	6.7	6.6	8.2	12.5	3.4
9 tai useampia huoneita	—	0.3	0.2	0.3	0.7	0.9	1.7	2.4	3.8	16.7	1.2
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Turku.</i>											
1 huone	81.7	65.3	57.2	49.4	43.3	36.9	29.6	28.6	18.5	3.9	52.2
2 huonetta	13.5	23.9	27.1	31.7	33.4	37.4	39.6	38.1	33.4	20.4	28.6
3 »	3.1	6.1	7.9	9.2	9.3	9.0	10.5	13.1	17.6	12.1	8.2
4 »	1.2	2.8	4.3	5.0	6.8	7.7	7.3	8.5	9.4	13.8	5.0
5 »	0.1	1.1	1.6	2.2	3.2	3.3	5.2	4.1	6.3	11.1	2.4
6 »	0.3	0.5	1.1	1.1	1.5	2.0	3.1	3.8	6.0	8.8	1.5
7—8 »	0.1	0.2	0.8	1.1	1.6	3.0	3.4	2.9	5.5	11.1	1.4
9 tai useampia huoneita	—	0.1	—	0.3	0.9	0.7	1.3	0.9	3.3	18.8	0.7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Viipuri.</i>											
1 huone	68.4	46.9	31.6	24.9	19.4	17.0	11.7	6.1	6.2	1.4	27.7
2 huonetta	22.9	39.9	47.1	46.7	47.9	43.2	41.8	38.8	30.7	9.5	41.9
3 »	3.9	6.6	11.3	14.0	15.4	18.7	20.3	22.2	22.6	17.6	13.6
4 »	3.3	3.9	4.6	7.1	7.6	8.1	10.9	12.3	17.4	15.4	7.2
5 »	1.2	1.5	3.3	3.6	5.0	6.0	6.7	8.7	6.7	15.4	4.3
6 »	0.3	0.6	1.0	1.9	2.5	4.0	3.9	4.4	7.2	10.4	2.4
7—8 »	—	0.4	1.0	1.4	1.7	2.3	3.4	5.3	6.7	13.1	2.0
9 tai useampia huoneita	—	0.2	0.1	0.4	0.5	0.7	1.3	2.2	2.5	17.2	0.9
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Tampere.</i>											
1 huone	79.4	62.4	41.6	34.9	22.9	18.2	13.1	10.3	5.3	1.2	37.4
2 huonetta	14.9	28.4	42.4	44.8	48.4	52.8	53.3	45.9	41.0	13.5	40.1
3 »	4.4	5.5	9.4	11.0	14.4	13.8	15.7	20.0	16.8	14.1	10.9
4 »	1.0	2.1	3.9	5.8	8.8	8.0	8.8	12.1	16.5	19.9	6.1

[illegible]

III. Liian ahtaasti asuvat.

Asunto-olojen selvittelyssä on pantava erikoista huomiota niihin huoneistoihin, jotka ovat liian ahtaasti asutut. Liika-asutuksi katsotaan seuraavassa jokaista 1—4 huoneen huoneistoa, joiden huonetta kohden keskimäärin tuli 3 asukasta tai enemmän. Silmäys aikaisemmin esitettyihin lukuihin osoittaa siis, että yhden huoneen huoneistot kaikissa kaupungeissa paitsi Tampereella, Vaasassa ja Porissa keskimäärin olivat liika-asuttuja, jota vastoin kahden huoneen ja sitä suuremmat huoneistot eivät keskimäärin olleet liian ahtaasti asuttuja yhdessäkään kaupungissa. Näihin ylimalkaisiin tietoihin ei kuitenkaan voida tyytyä, kun on kysymys terveyden ja siveyden kannalta niin tärkeästä kysymyksestä kuin liika-asutuksesta.

Sovittamalla yllä mainittua liika-asutuksen määrittelyä niihin seitsemään kaupunkiin, jotka vuoden 1910 asuntolasku käsitti, saadaan seuraavat yleis-tulokset. Liian ahtaasti asuttuja huoneistoja oli kaikkiaan 27 238 eli 36.8 % kaikista asutuista huoneistoista. Niissä oli yhteensä 36 942 huonetta, mikä vastaa 22.1 % asuttujen huoneiden kokonaisluvusta. Koska näissä huoneistoissa yhteensä asui 149 701 henkeä, oli siis 45.8 % kaupunkien koko asukasmäärästä luettava liian ahtaasti asuvaksi väestöksi. Mitä eri kaupunkeihin tulee, käyvät vastaavat luvut ilmi seuraavasta taulukosta, jossa vertailun vuoksi on esitetty vastaavat luvut vuodelta 1900, mikäli niitä on saatavissa.

K a u p u n g i t.	Liian ahtaasti asuttuja huoneistoja.		Liian ahtaasti asuttuja huoneita.		Liian ahtaasti asuvaa väestöä.	
	1900	1910	1900	1910	1900	1910
<i>A. Absoluuttisesti.</i>						
Helsinki.....	8 197	11 961	10 460	15 829	46 090	66 489
Turku.....	4 135	5 218	5 035	6 511	21 216	26 713
Viipuri.....	2 474	3 025	3 557	4 493	14 264	17 240
Tampere.....	3 555	3 394	4 923	4 958	19 588	18 967
Vaasa.....	—	1 344	—	1 913	—	7 415
Pori.....	—	1 001	—	1 458	—	5 585
Oulu.....	—	1 295	—	1 780	—	7 292
Kaikki kaup.	—	27 238	—	36 942	—	149 701
<i>B. Prosentteissa.</i>						
Helsinki.....	45.7	43.3	23.5	23.5	49.6	49.1
Turku.....	44.0	39.7	25.8	24.5	51.0	50.9
Viipuri.....	34.4	28.2	19.9	17.2	38.9	36.0
Tampere.....	41.8	33.2	28.3	22.6	50.5	42.9
Vaasa.....	—	28.6	—	18.1	—	39.5
Pori.....	—	23.1	—	14.3	—	32.7
Oulu.....	—	37.9	—	23.3	—	47.3
Kaikki kaup.	—	36.8	—	22.1	—	45.8

Huonoimmat olivat Turun, Helsingin ja Oulun asunto-olot; näissä kaupungeissa oli sekä liika-ahtaasti asuttuja huoneistoja ja huoneita että liian ahtaasti asuvaa väestöä suhteellisesti katsoen tuntuvasti enemmän kuin muissa. Parhaimmat olivat Porin olot; lähinnä seurasivat Viipuri ja Vaasa, mutta ei näidenkään kaupunkien oloja saata pitää tyydyttävänä, koska kolmas- tai suurempikin osa niiden väestöstä asui liian ahtaasti asutuissa huoneistoissa.

Vertailu vuosien 1900 ja 1910 välillä osoittaa, että olosuhteet yleensä ovat kehittyneet ilahduttavaan suuntaan. Turussa ja Helsingissä on parannus aivan pieni, eikä se Viipurissakaan ole kovin suuri: kaikkialla on ahtaasti asuvan väestön absoluuttinen luku kasvanut, vaikka suhdeluvut osoittavatkin edistystä. Ainoastaan Tampereella olot ovat parantuneet huomattavassa määrässä: ahtaasti asuvan väestön absoluuttinenkin määrä on vähentynyt, vaikka kaupungin koko asukasmäärä on lisääntynyt.

Liika-ahtaus on hyvin paljon suurempi kaikkein pienimmissä kuin vähän suuremmissa huoneistoissa. Tämä näkyy seuraavista lukusarjoista, jotka esittävät liian ahtaasti asuttujen huoneistojen luvun suhteessa kaikkiin samansuuruisiin huoneistoihin ja liian ahtaasti asuvan väestön verrattuna samansuuruisissa huoneistoissa asuvien henkilöiden kokonaislukuihin.

Kaupungit.	Liian ahtaasti asutut huoneistot, %.				Liian ahtaasti asuvaa väestöä, %.			
	1 huon. huoneistot.	2 huon. huoneistot.	3 huon. huoneistot.	4 huon. huoneistot.	1 huon. huoneisto.	2 huon. huoneisto.	3 huon. huoneisto.	4 huon. huoneisto.
Helsinki 1900.....	74.1	41.5	14.6	4.1	88.6	61.2	29.0	12.3
» 1910.....	71.3	39.4	12.9	2.9	87.4	57.9	25.3	8.5
Turku 1900.....	64.1	32.1	8.9	2.5	83.3	51.0	19.1	6.9
» 1910.....	58.7	28.9	7.7	2.0	80.1	53.0	16.5	5.2
Viipuri 1900.....	63.1	30.3	13.1	3.4	81.9	48.0	27.1	8.2
» 1910.....	57.3	25.7	8.8	1.9	78.2	42.5	17.0	5.0
Tampere 1900.....	65.2	34.8	12.3	3.3	83.2	52.8	22.3	8.3
» 1910.....	50.9	33.0	7.7	2.4	73.5	50.4	14.8	5.6
Vaasa »	47.5	27.3	7.6	1.4	72.3	45.7	16.2	3.3
Pori »	46.4	21.9	4.9	0.3	72.6	38.9	10.3	0.9
Oulu »	58.8	35.4	12.5	4.7	80.1	55.0	26.2	11.3
Kaikki kaup. 1910	61.4	32.0	9.7	4.0	81.8	50.3	19.5	6.5

Kun 1 huoneen huoneistoista n. $\frac{3}{5}$ oli liian ahtaasti asuttuja, oli vastaava suhdeluku melkein puolta pienempi eli n. $\frac{1}{3}$ 2 huoneen huoneistoihin nähden, ja 3 huoneen huoneistoista vain $\frac{1}{10}$ sekä 4 huoneen huoneistoista ainoastaan $\frac{1}{25}$ oli liika-asuttuja. Niissä asuvaan väestöön nähden suhteet olivat samanlaiset. Liian ahtaasti asuvia oli n. $\frac{4}{5}$ kaikista 1 huoneen huoneistojen asukkaista, n. $\frac{1}{2}$

2 huoneen huoneistoissa asuvista, vajaa $\frac{1}{5}$ 3 huoneen huoneistojen asukkaista ja ainoastaan n. $\frac{1}{15}$ niistä henkilöistä, jotka asuivat 4 huoneen huoneistoissa.

Kaupunkien väliset eroavaisuudet ovat sopusoinnussa äsken esitettyjen yleisten suhdelukujen osoittamien erilaisuuksien kanssa, vaikka poikkeuksiakin oli, kuten taulukosta käy ilmi.

Jos tarkastaa kehitystä v:sta 1900 vuoteen 1910, mitä niihin neljään kaupunkiin tulee, joista tämä on mahdollista, huomaa, että suhdeluvut kaikkialla ovat pienentyneet; ainoana poikkeuksena oli Turun kaupungin 2 huoneen huoneistossa asuva väestö, jonka keskuudessa liika-ahtaus näyttää lisääntyneen. Muuten on todettava kehityksen käyneen edulliseen suuntaan. Varsinkin on Tampereen asunto-olojen paraneminen ilahduttavan suuri.

Liika-asutuksen astetta valaisevat XIV, XV ja XVI taululiitteet, joista seuraava taulukko on yhteenveto.¹⁾

Kaupungit.	Ahtaasti asuttuja 1—4 huoneen huoneistoja %:ssa asuttujen huoneistojen koko luvusta.				Ahtaasti asuttuja 1—4 huoneen huoneistoissa olevia huoneita %:ssa asuttujen huoneiden koko luvusta.				Ahtaasti asuvaa väestöä 1—4 huoneen huoneistoissa %:ssa koko väkiluvusta.			
	3.0—3.9	4.0—5.9	6.0—	3.0—	3.0—3.9	4.0—5.9	6.0—	3.0—	3.0—3.9	4.0—5.9	6.0—	3.0—
Helsinki....	16.8	18.6	8.0	43.4	10.8	9.9	3.5	24.2	16.9	21.6	11.9	50.4
Turku	17.1	15.8	6.8	39.7	12.5	9.5	3.6	25.6	18.9	20.2	11.9	51.0
Viipuri.....	14.8	10.1	3.3	28.2	10.2	5.5	1.5	17.2	17.7	13.1	5.2	36.0
Tampere....	17.3	12.2	3.7	33.2	13.3	7.6	1.7	22.6	20.8	16.3	5.8	42.9
Vaasa	14.7	10.5	3.4	28.6	10.4	6.1	1.6	18.1	18.4	15.0	6.1	39.5
Pori.....	12.3	7.9	2.9	23.1	8.7	4.1	1.2	14.3	16.3	11.3	5.1	32.7
Oulu.....	17.2	14.3	6.4	37.9	12.2	8.2	2.9	23.3	19.2	17.9	10.2	47.3
Kaikkiaan	16.2	14.7	5.9	36.8	11.2	8.2	2.7	22.1	18.1	18.4	9.3	45.8

Kaikkialla olivat liika-asutuksen korkeammatkin asteet verraten yleisiä. Kaikista huoneistoista oli 5.9 % sellaisia, joissa asui 6 tai useampia henkilöitä huonetta kohden, ja sen lisäksi 14.7 % sellaisia, joissa huonetta kohden tuli 4.0—5.9 asukasta. Vastaavat suhdeluvut huoneisiin nähden olivat vähän pienemmät, 2.7 ja 8.2 %, mutta asukkaisiin nähden sitä vastoin suuremmat, 9.3 ja 18.4 %. Se tosiasia, että lähes $\frac{1}{10}$ kaupunkien väestöstä täten asui huoneistoissa, joissa huonetta kohden keskimäärin tuli vähintään 6 henkeä, oli omansa osoittamaan näiden kaupunkien asunto-olojen kurjuutta. Helsingissä, Turussa ja Oulussa olivat olot vieläkin tätä keskimäärää huonommat, muissa kaupungeissa sitä vastoin jonkin verran paremmat, vaikkakin jokaisessa niistäkin oli olemassa sellaisiakin huoneistoja, joissa asui 6 tai useampia henkilöitä huonetta kohden.

¹⁾ Suhdeluvut eroavat vähän siv. 29 esitetystä johtuen siitä, että erinäiset laitokset on jätetty pois toista taulukkoa laskettaessa.

IV. Vuosivuokrat.

Tiedot huoneistojen vuosivuokrasta eivät ole aivan täydellisiä, kuten johdannossa on mainittu ja kuten taululiitteiden absoluuttisia lukuja vertaillen huomaa, mutta aukot ovat siksi vähäisiä, ettei voi katsoa niiden vähentävän tilaston antaman kuvan yleispätevyyttä.

Tunnettujen vuosivuokrien kokonaismäärä oli niissä seitsemässä kaupungissa, joita asuntolasku koskee, kaikkiaan n. 51.5 milj. markkaa. Tästä määrästä tuli enemmän kuin puolet eli 57.3 % Helsingin osalle, jonka rinnalla muissa kaupungeissa suoritettujen vuosivuokrien määrät olivat sangen vaatimattomia. Lähinnä seurasivat Viipuri (12.3 %) ja Turku (11.5 %) sekä sitten järjestyksessä Tampere, Vaasa, Oulu ja Pori.

Yksityiskohtaisen kuvan siitä, miten vuokramäärät eri kaupungeissa jakaantuivat eri tarkoituksiin käytettyjen, vuokralaisten, osakasten ja omistajien asumien huoneistojen kesken, saa alla olevasta taulukosta.

Vuokran suhteellisen suuruuden mittana käytetään osin keskivuokraa huoneelta, osin, mitä asuttuihin huoneistoihin tulee, henkilöä kohden tulevaa keskivuokraa, vaikka ne molemmat ovatkin summittaisia, niissä kun ei ole otettu huomioon huoneiden suuruutta ja hyvyttä eikä huoneistojen asemaa.

Keskivuokra huonetta kohden, kun kaikki huoneistoryhmät otetaan huomioon, oli suurin Helsingissä, jonka asukkaat keskimäärin saivat suoritaa vuokraa 388 mk. Muut kaupungit seurasivat hyvän matkan päässä, ensiksi Viipuri ja Turku, joissa huoneen keskivuokra oli 213 ja 203 mk. Vaasassa (184) ja Tampereella (182) keskivuokra ei ollut edes puoleksi niin suuri kuin Helsingissä, Oulussa se oli vieläkin pienempi (165) ja Porissa puolta pie-

K a u p u n g i t.	V u o s i v u o k r a i n					
	Asuinhuoneistot, joita käytti:			Huoneistot, joita käytettiin paitsi asumiseen, myöskin muihin tarkoituksiin ja joita käytti:		
	Vuokral.	Osakas.	Omistaja.	Vuokral.	Osakas.	Omistaja.
Helsinki	14 766 784	2 707 065	661 907	4 123 622	473 846	637 731
Turku	2 851 453	285 885	459 992	1 027 724	31 135	411 044
Viipuri	3 093 599	235 980	674 314	923 178	28 310	302 437
Tampere	2 291 664	83 261	277 869	786 741	17 474	251 740
Vaasa	1 027 343	35 007	214 217	347 498	11 914	164 834
Pori	472 663	13 172	169 732	187 614	7 568	202 851
Oulu	667 912	30 284	255 820	167 825	47 690	215 988
Kaikki kaup.	25 171 418	3 390 654	2 713 851	7 564 202	617 937	2 186 625

nempi kuin Viipurissa eli vain 106 mk. Niissä kaupungeissa, joista vastaavia tietoja on saatavissa vuodelta 1900, keskivuokra osoittaa melkoista nousua; se oli näet silloin Helsingissä 302 mk., Viipurissa 182 mk., Turussa 153 mk. ja Tampereella 151 mk. Suhteellisesti suurin nousu oli Turussa (32.7 %) Helsingin seurattessa toisella sijalla (28.5 %); pienempi nousu oli Tampereella (20.5 %) ja Viipurissa (17.0 %).

Keskivuokra vaihteli tuntuvasti sen mukaan, mihin tarkoitukseen huoneistot käytettiin. Tämä käy näkyviin seuraavasta yhdistelmästä, jossa vastaavat keskiluvut, mikäli niitä on saatavissa, on esitetty myös vuodelta 1900.

Kaupungit.	Keskivuokra huonetta kohden:							
	Puhtaissa asuinhuoneistoissa.		Huoneistoissa, joita käytettiin sekä asumis. että muuhun tark.		Yksinomaan muuhun kuin asumiseen käytetyissä huoneistoissa.		Kaikissa huoneistoissa.	
	1900	1910	1900	1910	1900	1910	1900	1910
Helsinki	254	314	335	430	858	995	302	388
Turku	135	163	217	255	485	650	153	203
Viipuri	157	171	206	264	485	685	182	213
Tampere	132	139	192	219	541	735	151	182
Vaasa	—	136	—	238	—	661	—	184
Pori	—	79	—	119	—	372	—	106
Oulu	—	148	—	206	—	408	—	165

Kuten yllä olevasta taulukosta näkyy, oli keskimääräinen huonevuokra melkoista. pienempi puhtaissa asuinhuoneistoissa kuin sekahuoneistoissa ja näissä taas paljon pienempi kuin niissä huoneistoissa, joita käytettiin yksin-

k o k o n a i s m ä ä r ä , S m k.						
Huoneistot, joita käytettiin yksinomaan muuhun kuin asumiseen ja joita käytti:			Kaikki huoneistot, joita käytti:			Yhteensä kaikki huoneistot.
Vuokralainen.	Osakas.	Omistaja.	Vuokralainen.	Osakas.	Omistaja.	
4 584 311	342 506	1 235 399	23 474 717	3 523 417	2 535 037	29 533 171
652 102	21 685	175 026	4 531 279	338 705	1 046 062	5 916 046
787 483	29 500	231 410	4 804 260	293 790	1 208 161	6 306 211
702 009	21 440	304 800	3 780 414	122 175	834 409	4 736 998
247 113	35 250	170 695	1 621 954	82 171	549 746	2 253 871
102 381	17 000	133 760	762 658	37 740	506 343	1 306 741
15 284	500	28 660	851 021	78 474	500 468	1 429 963
7 090 683	467 881	2 279 750	39 826 303	4 476 472	7 180 226	51 483 001

omaan muuhun tarkoitukseen kuin asumiseen. Koska tilasto täten vain vahvistaa yleisesti tunnettua tosiasiaa, ei ole tarvis selittää eroavaisuuksien syitä.

Mitä tulee vuodesta 1900 vuoteen 1910 tapahtuneeseen vuokrannousuun, oli se yleensä suurin niihin huoneistoihin nähden, joita käytettiin yksinomaan muuhun kuin asumiseen ja pienin taas puhtaisiin asuinhuoneistoihin nähden. Ennen kaikkea kannattaa panna merille, miten pieni asuinhuoneistojen keski-
vuokran nousu oli Tampereella ja Viipurissa.

Keskivuokra vaihteli huomattavasti myös sen mukaan, oliko huoneiston haltija vuokralainen, osakas vai omistaja. Tätä valaistaan eri kaupunkeihin nähden seuraavassa yhdistelmässä, jossa huonetta kohden tulevat keskivuokrat esitetään jakamalla huoneistot sekä eri asunnonhallintaluokkiin että samalla sen mukaan, mihin tarkoitukseen huoneistot käytettiin.

Kaupungit.	Asuinhuoneistot, joita käytti:			Huoneistot, joita käytettiin paitsi asumis. myöskin muihin tarkoituksiin ja joiden käyttäjänä oli:			Huoneistot, joita käytettiin yksinom. muuhun kuin asumiseen ja joiden käyttäj. oli:			Kaikki huoneist., joita käytti:		
	Vuokr.	Osak.	Omist.	Vuokr.	Osak.	Omist.	Vuokr.	Osak.	Omist.	Vuokr.	Osak.	Omist.
Helsinki	317	304	285	442	427	372	1 044	872	877	390	339	466
Turku	170	186	123	278	210	215	710	556	504	211	196	172
Viipuri	184	242	120	297	236	198	796	686	465	230	258	159
Tampere	138	127	110	233	196	187	798	429	649	181	154	192
Vaasa	140	140	121	247	140	233	505	1 175	1 028	175	225	209
Pori	87	91	63	137	78	108	300	333	463	107	129	104
Oulu	152	166	136	191	338	201	283	167	551	160	241	166
Kaikki kaup.	221	268	132	326	345	215	880	768	706	274	298	212

Yllä olevan taulukon valaisemia ilmiöitä tarkastellessa kannattaa ennen kaikkea panna merille, että omistajansa hallussa olevat huoneistot kaikissa huoneistoryhmissä olivat halvemmat kuin osakasten ja vuokralaisten. Toisissa kaupungeissa tämä eroavaisuus johtui siitä, että keskikaupungilla, jossa enimmäkseen on suurehkoja rakennuksia, verraten harva asui omassa talossaan, jota vastoin esikaupungeissa, joissa talot enimmäkseen olivat pieniä, sangen monella oli oma talonsa. Mutta koska omistajat muuten yleensä asuvat paremmissa huoneistoissa kuin vuokralaisten suuri joukko, osoittaa mainittu eroavaisuus edellisten sangen yleisesti arvioineen omat vuokransa alhaisiksi. Osakasten ja vuokralaisten suorittamien vuokrien välillä ei eri kaupungeissa näytä olevan mitään määrättyä suhdetta, vaan on milloin toisten, milloin toisten keski-
vuokra suurempi. Tähän eroavaisuuteen vaikuttavat useat asianhaarat, kuten

huoneiden erilainen hyvyys ja asema, samoin kuin se seikka, että keskimäärät saattavat olla muodostetut erilaisista tekijöistä, esim. sikäli, että erisuuret huoneistot ovat eri tavalla niissä edustettuina.

Osittain toisenlaisen käsityksen vuokrasuhteista saa, jos suhteellisen vuokran mittana käyttää *henkeä kohden tulevaa keskivuokraa*. Tämä suhdeluku on laskettavissa vain asuinhuoneistoihin nähden ja eroaa huonetta kohden tulevasta keskivuokrasta ennen kaikkea sikäli, että se on jälkimmäistä pienempi, kun asumistiheys on suuri, mutta sensijaan jälkimmäistä suurempi, kun huonetta kohden ei tule edes yhtä asukasta. Yleiskatsauksen yhden hengen osalle tulevasta vuosiavuokrasta eri kaupungeissa saa alla olevasta yhdistelmästä, jossa huoneistot samalla on erotettu asunnonhallinnan mukaan.

Kaupungit.	Keskivuokra henkeä kohden asuinhuoneistoissa, Smk.			
	Vuokrat. hstot.	Osakkeit. hstot.	Omistajain hstot.	Kaikki hstot.
Helsinki.....	150	163	246	154
Turku.....	79	72	69	77
Viipuri.....	102	156	62	94
Tampere.....	72	63	69	72
Vaasa.....	74	96	78	75
Pori.....	48	58	36	45
Oulu.....	70	102	72	71

Vuokrien suuruus vaihtelee tuntuvasti huoneiston suuruuden mukaan eikä vain absoluuttisesti vaan myös laskettuna huonetta tai henkeä kohden. Huoneiston suuruuden vaikutusta vuokriin on seikkaperäisesti valaistu taululiitteissä; yleiskuvan antamiseksi esitetään seuraavalla sivulla yhdistelmä, joka asuinhuoneistoihin nähden esittää keskivuokran a) huoneistolta, b) huoneelta ja c) asukkaalta.

Mitä ensiksikin tulee *erisuurten huoneistojen keskivuokriin*, nousi vuokramäärä tietenkin hyvin nopeasti huoneluvun kasvaessa. Huomiota herättää, että vuokra keittiöltä yleensä oli vähän suurempi kuin yksinäishuoneen vuokra, mutta että kahden huoneen vuokra sitä vastoin oli suurempi kuin sellaisen huoneiston, johon kuuluu huone ja keittiö. Keskivuokra kussakin huoneistoryhmässä vaihteli melkoisesti kaupungista toiseen, eikä kaupunkien järjestys aina ollut sama. Ainoastaan Helsingin ja Porin keskivuokrat pitivät varmat paikkansa: edellisessä kaupungissa vuokrat aina olivat tuntuvasti suuremmat kuin kaikkialla muualla, jälkimmäisessä kaupungissa päin vastoin huomattavasti alemmat.

Huoneiston suuruus.	a) Keskivuokra huoneistolta, Smk.							b) Keskivuokra huoneelta, Smk.							c) Keskivuokra henkeä kohden, Smk.						
	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Pori.	Oulu.	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Pori.	Oulu.	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Pori.	Oulu.
Ainoastaan keittiö	299	132	125	139	115	93	154	299	132	125	139	115	93	154	80	37	37	43	39	26	41
1 huone ilman keittiötä.....	298	143	129	129	120	87	153	298	143	129	129	120	87	153	78	45	45	51	48	34	57
2 huonetta » »	647	237	274	302	271	170	257	324	118	137	151	135	85	129	154	59	72	94	84	49	80
3 tai us. h. » »	1 500	862	1 203	896	560	396	529	357	214	261	196	160	122	165	293	149	201	251	93	94	94
1 huone ja osa keittiöön.....	297	—	170	136	—	95	—	252	—	122	104	—	67	—	88	—	53	45	—	29	—
2 huonetta » » »	488	—	297	214	345	135	—	222	—	122	90	138	59	—	122	—	74	44	230	35	—
1 huone ja keittiö.....	551	270	237	233	228	127	266	276	135	118	117	114	64	133	108	62	55	52	53	32	56
2 huonetta » »	925	477	511	428	410	203	415	308	159	170	143	136	68	138	176	108	98	86	87	45	82
3 » » »	1 294	803	827	859	617	365	605	324	201	207	215	154	91	151	247	168	153	156	122	80	113
4 » » »	1 684	1 121	1 232	914	845	519	809	337	224	246	183	169	104	162	304	208	228	164	172	100	122
5 » » »	2 078	1 436	1 511	1 219	1 092	688	965	346	239	252	203	182	115	161	336	246	247	203	193	112	157
6 » » »	2 436	1 692	1 926	1 560	1 316	884	1 266	348	242	275	223	188	126	181	372	273	273	249	239	136	190
7 » » »	2 869	2 115	2 097	1 668	1 443	1 184	1 503	359	264	262	208	180	148	188	415	338	316	231	218	163	207
8 » » »	3 201	2 428	2 225	1 797	1 721	1 258	1 402	356	270	251	200	191	140	156	430	362	266	261	284	170	152
9 » » »	3 654	2 100	2 614	2 014	1 500	1 390	1 500	365	210	261	201	150	139	150	451	291	473	212	461	117	193
10 » » »	3 824	2 400	2 437	2 400	—	1 100	—	348	218	222	218	—	100	—	471	436	353	320	—	92	—
11 tai useampia huoneita ja keittiö..	6 415	2 014	5 189	4 043	2 717	1 742	2 333	383	138	268	221	171	121	163	379	164	639	277	259	187	280
Kaikki huoneistot	722	297	404	291	293	173	308	314	163	170	139	136	79	148	154	77	94	72	75	45	71

Edellä olevia keskilukuja ei kuitenkaan voi käyttää mittaamaan erisuuren huoneistojen suhteellisen vuokran suuruutta. Tätä valaisevat paremmin puheena olevan taulukon toinen ja kolmas osasto. Kuten *huonetta kohden tulevaa keskivuokraa* esittävästä yhdistelmästä näkyy, keskimääräinen huonevuokra yleensä oli alin pienissä huoneistoissa nousten vähitellen huoneluvun lisääntyessä. Tämä onkin luonnollista, koska suuremmat huoneistot yleensä, vaikkakin tästä säännöstä on poikkeuksia, sijaitsevat edullisemmin ja ovat paremmin varustetut erilaisilla mukavuuksilla j. n. e. kuin pienemmät. Sitä enemmän syytä on kiinnittää huomiota siihen tosiasiaan, että keittiötä vailla olevat huoneistot sängen yleisesti olivat vuokraan nähden suhteellisesti epäedullisemmat kuin samansuuruiset, mutta vähän paremmin varustetut huoneistot. Kannattaa myös panna merkkille, että kaikkein suurimpien huoneistojen keskimääräinen huonevuokra useasti oli pienempi kuin esim. 7—8 huoneen huoneistojen. Niistä moninaisista seikoista, jotka käyvät ilmi puheena olevasta taulukosta, mainittakoon vielä, että eri kaupunkien väliset vuokraerot eivät läheskään aina olleet suhteellisia eri huoneistoryhmissä. Esim. äärimmäisyyksien, Helsingin ja Porin, eroavaisuudet olivat tuntuvasti suuremmat pieniin kuin suuriin huoneistoihin nähden.

Mitä lopuksi tulee taulukon kolmannessa osastossa esitettyihin, *henkeä kohden tulevien keskivuokrien* määriin, on ensiksikin pantava merkkille, että pienissä huoneistoissa kukin asukas asui paljon halvemmalla kuin keskisuurissa ja suurissa, mikä tietenkin on luonnollisena seurauksena siitä, että niiden kussakin huoneessa asui niin paljon suurempi henkilöluku. Huomattava on myös, että keskivuokran nousu tämän taulukon mukaan oli hyvin paljon suurempi, kuin jos mittana käytetään huonetta kohden tulevaa keskivuokraa. Kun esim. Helsingissä pienin keskivuokra huonetta kohden oli 222 mk. ja suurin 383 mk. eli 72.5 % suurempi, olivat vastaavat keskivuokrat henkeä kohden 78 ja 471 mk., joten jälkimmäinen oli 503.8 % edellistä suurempi.

Edellisessä on esitetty eri perusteiden mukaan laskettuja keskivuokria erinäisiltä huoneistoryhmiltä. Todellisuudessa nämä keskimäärät kuitenkin ovat syntyneet osittain hyvinkin erilaisista tekijöistä. Puhumatta siitä, että eri kaupunginosien keskivuokrat tuntuvasti saattavat vaihdella, kuten taululiitteistä ilmenee, on tunnettua, että huoneiden suuruuden, huoneiston hauskouden, sisustuksen laadun, niihin kuuluvien eriluontoisten mukavuuksien y. m. etuuksien mukaan, toisinaan myös sen mukaan, milloin vuokrasopimus on tehty, vuokrat vaihtelevat huoneistosta toiseen. Tästä syystä on XIX taululiitteen osastoissa A ja B esitetty yksityiskohtaisia tietoja siitä, miten erisuuruisten huoneistojen todelliset vuokrat eri kaupunginosissa jakaantuivat suuruuden mukaan. Yleiskäsityksen antamiseksi *vuokralatituudeista* esitetään seuraavassa

Kaupungit.	100 asuinhuoneistosta oli sellaisia, joiden vuokra markoissa oli:								Yhteensä.
	—100	100—199	200—299	300—399	400—499	500—599	600—699	700—	
Ainoastaan keittiö.									
Helsinki.....	1.6	17.2	37.9	28.2	7.9	3.9	1.9	1.4	100.0
Turku.....	35.8	53.2	9.3	1.4	0.2	0.1	—	—	100.0
Viipuri	38.4	50.9	6.4	3.3	0.7	0.1	0.1	0.1	100.0
Tampere	24.6	60.0	13.1	2.3	—	—	—	—	100.0
Vaasa	39.1	58.1	2.5	0.2	0.1	—	—	—	100.0
Pori	45.7	53.9	0.4	—	—	—	—	—	100.0
Oulu.....	12.2	76.1	10.4	1.0	0.2	0.1	—	—	100.0
1 huone ilman keittiötä.									
Helsinki.....	0.5	14.2	33.8	40.5	7.5	2.0	0.9	0.6	100.0
Turku	23.8	65.8	9.7	0.6	0.1	—	—	—	100.0
Viipuri	38.6	47.0	10.2	3.8	0.2	0.1	—	0.1	100.0
Tampere	30.6	60.2	7.0	1.8	0.4	—	—	—	100.0
Vaasa	36.1	57.0	5.8	0.7	0.4	—	—	—	100.0
Pori	75.8	23.2	0.5	0.3	—	—	0.1	0.1	100.0
Oulu	16.3	70.8	8.8	2.4	1.7	—	—	—	100.0

Kaupungit.	100 asuinhuoneistosta oli sellaisia, joiden vuokra markoissa oli:										Yhteensä.
	—100	100—199	200—299	300—399	400—499	500—599	600—699	700—799	800—899	900—	
1 huone ja keittiö.											
Helsinki	5.1			13.2	20.0	15.7	22.1	15.2	4.3	4.4	100.0
Turku	1.3	16.1	23.4	46.4	11.0	1.4	0.3	0.1			100.0
Viipuri	1.5	47.4	18.0	18.6	9.0	1.5	2.9	1.1			100.0
Tampere	3.7	24.8	48.0	19.6	3.1	0.6	0.1	0.1			100.0
Vaasa	1.0	26.0	53.7	17.0	1.9	0.3	—	0.1			100.0
Pori	25.6	65.1	7.3	1.1	0.8	0.1	—	—			100.0
Oulu	0.3	12.9	45.1	37.8	3.0	0.7	—	0.2			100.0

Kaupungit.	100 asuinhuoneistosta oli sellaisia, joiden vuokra markoissa oli:										Yht.	
	—100	100—199	200—299	300—399	400—499	500—699	700—899	900—1099	1100—1299	1300—		
2 huonetta ja keittiö.												
Helsinki....	0.4			2.5		11.6	21.8	32.1	22.2	9.4	100.0	
Turku.....	—	1.8	4.7	26.0		49.2	16.1	1.5	0.7		100.0	
Viipuri.....	0.5	3.0	6.8	16.0	12.0	28.0	23.8	9.9			100.0	
Tampere....	0.1	5.6	6.2	20.9	26.3	28.3	12.1	0.5			100.0	
Vaasa	—	1.7	4.8	28.3	34.8	28.0	2.4					100.0
Pori.....	2.9	26.1	42.0	24.4	4.3	0.3	—	—			100.0	
Oulu.....	—	1.5	4.7	26.4	40.9	11.4	13.0	2.1			100.0	

neljä taulukkoa, jotka prosenttiluvuin valaisevat näitä seikkoja vuokralaisten huoneistoihin nähden. Taulukot kohdistuvat vain niihin huoneistoihin, joihin kuului: a) ainoastaan keittiö, b) 1 huone ilman keittiötä, c) 1 huone ja keittiö, sekä d) 2 huonetta ja keittiö, koska muunlaisiin huoneistoihin pienemmissä kaupungeissa kuului niin vähäinen määrä huoneistoja, että sattuma liiaksi vaikuttaa tuloksiin.

Kuten mainituista taulukoista näkyy, on vuokralatituudi yleensä erinomaisen suuri. Samansuuruisesta asuinhuoneistosta voidaan suorittaa hyvin erilaisia vuokria, saattaahan huippuvuokra nousta 7, 10, jopa 15:kin kertaa suuremmaksi kuin alin vuokra samassa kaupungissa. Kaikkialla on kuitenkin huomattavissa jokin muita yleisempi vuokraluokka, mikä ei suinkaan aina ole sama eri kaupungeissa.

Mitä ensiksikin tulee ainoastaan keittiön käsittäviin huoneistoihin, oli niiden tavallisin vuokra 100—199 mk. muualla kuin Helsingissä, jossa 200—299 mk:n vuokra oli yleisin. Halvimmat vuokrat olivat Porissa, jossa vain 0.4 % näistä huoneistoista oli 200 mk. kalliimpia, korkeimmat taas Helsingissä, jossa kaikkiaan 43.3 % puheena olevista huoneistoista oli 300 mk. kalliimpia.

Myös yksinäisen huoneen vuokraan nähden Pori oli edullisimmassa asemassa, siellä kun 75.8 % näistä huoneistoista oli 100 mk halvempia. Oulussa, Turussa, Tampereella, Vaasassa ja Viipurissa oli 100—199 mk:n vuokra yleisin mutta Helsingissä sitä vastoin 300—399 mk:n.

Yhden huoneen ja keittiön käsittävien huoneistojen yleisin vuokra oli Porissa ja Viipurissa 100—199 mk, Vaasassa, Tampereella ja Oulussa 200—299 mk., Turussa 300—399 mk. ja Helsingissä 600—699 mk. Porissa ei yhdenkään tällaisen huoneiston vuokra ollut 600 mk. suurempi, Turussa, Tampereella, Vaasassa ja Oulussa oli mainittua summaa kalliimpia huoneistoja vain jokunen kymmenesosa prosenttia, Viipurissa niitä oli 4.0 %, mutta Helsingissä 23.9 %, niistä vielä 4.4 % 900 mk. kalliimpia.

Suurin piirtein samanlaiset olivat suhteet 2 huoneen ja keittiön huoneistoihin nähden. Yleisin vuokra oli Porissa 200—299 mk., Oulussa ja Vaasassa 400—499 mk., Turussa, Viipurissa ja Tampereella 500—699 mk. ja Helsingissä 900—1 099 mk. Porissa ei yhdenkään tällaisen huoneiston vuokra noussut 700 mk:aan, kun tätä kalliimpia huoneistoja toisissa kaupungeissa oli seuraavat määrät: Vaasassa 2.4 %, Tampereella 12.6 %, Oulussa 15.1 %, Turussa 18.3 %, Viipurissa 33.7 % ja Helsingissä 85.5 % kaikista tämänsuuruisista huoneistoista.

Yksityiskohtaisempia tietoja eri kaupunkien vuokrasuhteista annetaan kunkin kaupungin taulustossa, varsinkin XIX—XXI taululiitteessä.

„Suomen Virallista Tilastoa“

on julkaistu seuraavat vihot:

Statistique officielle de Finlande. Ouvrages parus:

I. Kauppa ja merenkulku. — Commerce et navigation.

2—10. Suomen ulkomainen kauppa ja merenkulku vuosina 1866—70, 1871—75, 1876—78, 1879—80, 1881—82, 1883—84, 1885—86, 1887—88, 1889—90. Helsingissä 1872—93.

11—22. Suomen kauppa ja laivaliike Venäjän ja ulkovaltojen kanssa sekä tullilaitoksen ylöskanto vuosina 1891—1902. Helsingissä 1892—1903.

I. A. Kauppa. — Commerce. Vuosijulkaisuja. — Publications annuelles.

23—37. Suomen kauppa Venäjän ja ulkovaltojen kanssa sekä tullilaitoksen ylöskanto vuosina 1903—18. Helsingissä 1904—19.

I. A. Kauppa. — Commerce. Kuukausijulkaisuja. — Publications mensuelles.

Suomen kauppa Venäjän ja ulkovaltojen kanssa. Tammikuu 1904—toukokuu 1920. Helsingissä 1904—20.

I. B. Merenkulku. — Navigation.

23—37. Suomen laivaliike Venäjän ja ulkovaltojen kanssa vuosina 1903—17. Helsingissä 1904—19.

II. Suomen taloudellinen tila. — Situation économique.

1. Yhteenveto kuvernöörien viisivuotis-kertomuksista vuosilta 1861—65. Helsingissä 1868.

2—8. Suomen taloudellinen tila (viisivuosittain) vuosina 1866—1900. Helsingissä 1875—1904.

III. Maatalous. — Agriculture.

1. Aineita Suomen maanviljelys-tilastoon. Helsingissä 1869.

2. Maanviljelyntiedustus Uudenmaan läänissä vuonna 1876. Helsingissä 1879.

3—8. Maanviljelys ja karjanhoito 1908—13. Helsingissä 1910—15.

9. Maataloustiedustelu Suomessa vuonna 1910. Edellinen osa. Maanviljelys. Helsingissä 1916.

10. Maataloustiedustelu Suomessa vuonna 1910. Jälkimäinen osa. Karjanhoito. Helsingissä 1918.

11—14. Maanviljelys ja karjanhoito 1914—17. Helsingissä 1916—20.

IV. Varallisuustilastoa. — Imposition sur le revenu.

1—4. Suomenmaan suostuntavero vuosina 1865, 1871, 1877, 1881. Helsingissä 1869—85.

A. Jäämistötilastoa. — Successions.

1—2. Pesät ja testamentit sekä niistä kannettu leimavero Suomessa vuosina 1907—08. Helsingissä 1909.

3. Kuolinpesät ja niistä kannettu leimavero Suomessa v. 1909. Helsingissä 1911.

4. Kuolinpesät ja testamentit sekä niistä kannettu leimavero vuosina 1914—15. Helsingissä 1917

VI. Väestötilastoa. — Population.

1. Suomen väestö Joulukuun 31 p. 1865. Helsingissä 1870.
2. Syntyneet, vihityt ja kuolleet vuosina 1865—68 ynnä katsahdus väkiluvunmuutoksiin vuodesta 1812 alkaen. Helsingissä 1871.
3. Väenlasku Maaliskuussa 1870 Helsingin, Turun, Viipurin ja Oulun kaupungeissa. Helsingissä 1874.
4. Väkiluvunmuutokset vuosina 1869—74. Helsingissä 1876.
5. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1875 sekä väkiluvunmuutokset vuosina 1875—77. Helsingissä 1880.
- 6—7. Väkiluvunmuutokset vuosina 1878—79. Helsingissä 1881—82.
8. Väenlasku Helsingissä 1 p. Lokakuuta 1880. Helsingissä 1882.
9. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1880. 1:n vihko. Helsingissä 1882.
10. Väkiluvunmuutokset vuosina 1880—81. Helsingissä 1884.
11. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1880. 2:n vihko (ynnä tulokset väenlaskusta Turussa, Viipurissa ja Tampereella 1 p. Lokakuuta 1880). Helsingissä 1885.
12. Väkiluvunmuutokset vuosina 1882—83. Helsingissä 1885.
- 13—18. » » 1884—89. Helsingissä 1886—91.
19. » vuonna 1890. Ynnä jälkikatsaus vuosikymmeneen 1881—90. Helsingissä 1893.
20. Väenlasku Helsingin, Turun, Tampereen, Viipurin, Oulun ja Porin kaupungeissa 1 p. Joulukuuta 1890. Ensimmäinen vihko. Helsingissä 1892—93.
21. Väkiluvunmuutokset vuonna 1891. Helsingissä 1893.
22. Suomen väkiluku 31 p. Joulukuuta 1890. Helsingissä 1894.
23. Väkiluvunmuutokset vuonna 1892. Helsingissä 1894.
24. Väenlasku Helsingin, Turun, Tampereen, Viipurin, Oulun ja Porin kaupungeissa 1 p. Joulukuuta 1890. Toinen vihko. Helsingissä 1897.
- 25—28. Väkiluvunmuutokset vuosina 1893—96. Helsingissä 1895—98.
29. Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vv. 1750—1890. I osa. Helsingissä 1899.
- 30—32. Väkiluvunmuutokset vuosina 1897—99. Helsingissä 1899—1901.
33. Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vv. 1750—1890. II osa. Helsingissä 1902.
34. Väkiluvunmuutokset vuonna 1900 ynnä jälkikatsaus ajanjaksoon 1816—1900. Helsingissä 1903.
35. Väenlasku Helsingissä, Turussa, Tampereella ja Viipurissa Joulukuun 5 p. 1900. Helsingissä 1904.
36. Väkiluvunmuutokset vuosina 1901 ja 1902. Helsingissä 1905.
37. Katsaus Suomen väkilukuun Joulukuun 31 p:nä 1900 ynnä tietoja edellisistä yleisistä väenlaskuista maassa. Helsingissä 1905.
38. Väkiluvunmuutokset vuosina 1903 ja 1904. Helsingissä 1906.
39. Rakennus- ja asuntolasku Helsingissä, Turussa, Tampereella ja Viipurissa. Joulukuun 5 päivänä 1900. Helsingissä 1908.
40. Väkiluvunmuutokset vuosina 1905 ja 1906. Helsingissä 1908.
41. Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vv. 1750—1890. III osa. Helsingissä 1909.
42. Väkiluvunmuutokset vuosina 1907 ja 1908. Helsingissä 1910.
43. Katsaus väestönmuutoksiin Suomessa vuosina 1909 ja 1910 ynnä jälkikatsaus lähinnä edellisiin vuosikymmenein. Helsingissä 1913.
- 44:1—8. Väenlasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Nikolainkaupungissa, Porissa ja Oulussa joulukuun 7 p. 1910. Helsingissä 1914.

45. Suomen väkiluku 31 p:nä joulukuuta 1910. I Nide. Helsingissä 1915.
 46. Väestönmuutokset Suomessa vuosina 1911 ja 1912. Helsingissä 1915.
 47. Suomen väkiluku 31 p:nä joulukuuta 1910. II Nide. Helsingissä 1915.
 48. Väestön ryhmitys ammatin ja elinkeinon mukaan Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Nikolainkaupungissa, Porissa ja Oulussa joulukuun 7 p. 1910. Helsingissä 1916.
 49. Väestönmuutokset Suomessa vuosina 1913 ja 1914. Helsingissä 1917.
 - 50: 1—8. Asuntolasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Porissa ja Oulussa joulukuun 7 p. 1910. Taululiitteet ja teksti. Helsingissä 1917—20.
 - 51: 1—2. Rakennus- ja asuntolasku Helsingissä, Turussa, Viipurissa, Tampereella, Vaasassa, Porissa ja Oulussa joulukuun 7 p:nä 1910. Helsingissä 1918.
 52. Väestönmuutokset Suomessa vuosina 1915 ja 1916. Helsingissä 1919.
- VII. A. Säästöpankkitilastoa. — Caisnes d'épargne.**
- 1—5. Suomen säästöpankit vuosina 1870—72, 1883—85, 1889, 1886—90, 1891—95 Helsingissä 1874—98.
 - 6—16. Säästöpankkien tarkastajan kertomukset vuosilta 1896—1906. Helsingissä 1897—1907.
 17. Tilastollinen yleiskatsaus säästöön-panoihin ja säästöstä-ottoihin säästöpankeissa vuoden 1900 aikana sekä säästöön panijain saamiin vuosien 1900 ja 1905 lopussa. Helsingissä 1908.
 - 18—28. Säästöpankkien tarkastajan kertomukset vuosilta 1907—17. Helsingissä 1908—19.
- VII. B. Postisäästöpankkitilastoa. — Caisse d'épargne postale.**
- 1—32. Postisäästöpankin hallituksen kertomukset vuosilta 1887—1918. Helsingissä 1888—1919.
- VII. C. Pankkitilastoa. — Banques. Vuosijulkaisuja. — Publications annuelles.**
- 1—8. Suomen Pankki, yksityispankit ja hypoteekkilaitokset vuosina 1910—17. Helsingissä 1911—19.
- VII. D. Pankkitilastoa. — Banques. Kuukausijulkaisuja. — Publications mensuelles.**
- Suomen Pankki, yksityispankit, hypoteekkilaitokset, postisäästöpankki ja säästöpankit. Tammikuu 1910—maaliskuu 1920. Helsingissä 1910—20.
- VIII. Sokeain, kuuromykkäin ja mielivikaisten tilastoa. — Aveugles, sourds-muets et aliénés.**
1. Tilastollisia tauluja Suomen sokeista vuonna 1873. Helsingissä 1877.
 2. Heikkojärkisiä lapsia koulu-iässä asiantilan mukaan Maaliskuussa 1883. Helsingissä 1885.
 - 3—4. Suomen kuuromykkät, sokeat ja tylsämieliset Joulukuun 31 p. 1900—01. Helsingissä 1904—06.
- IX. Alkeisopistot. — Enseignement secondaire.**
- 11—35. Tilastollisia osoituksia alkeisopistojen tilasta ja vaikutuksesta lukuvuosina 1884—1909. Helsingissä 1886—1910.
 - 36—44. Tilastollinen katsaus Suomen oppikoulujen tilaan ja toimintaan lukuvuosina 1909—1918. Helsingissä 1911—1919.
 - 1—8. Kertomus (kolmevuosittain) alkeisoppilaitoksien tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1884—1908. Helsingissä 1888—1910.
- X. Kansanopetus. — Enseignement primaire.**
- 9—11. Kansakoululaitos lukuvuosina 1883—86. Helsingissä 1885—87.
 12. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa seurakunnissa vuonna 1886. Helsingissä 1888.

- 13—16. Kansakoululaitos lukuvuosina 1886—90. Helsingissä 1889—91.
17. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1891. Helsingissä 1893.
- 18—23. Kansakoululaitos lukuvuosina 1890—96. Helsingissä 1893—97.
24. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1896. Helsingissä 1897.
25. Kansakoululaitos lukuvuonna 1896—97. Helsingissä 1898.
26. Viidenvuodenkertomus, sisältävä tietoja kansakoulujen rakennuksista sekä kansakoulunopettajiston palkkaussuhteista y. m. lukuvuonna 1895—96. Helsingissä 1898.
- 27—30. Kansakoululaitos lukuvuosina 1897—1901. Helsingissä 1900—02.
31. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1901. Helsingissä 1902.
- 32—36. Kansakoululaitos lukuvuosina 1901—06. Helsingissä 1904—07.
37. Lastenopetus evankelis-luterilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa vuonna 1906. Helsingissä 1907.
- 38—42. Kansakoululaitos lukuvuosina 1906—11. Helsingissä 1908—12.
— Alamainen kertomus Suomen kansakoululaitoksen kehityksestä lukuvuosina 1905—10. Helsingissä 1912.
- 43—49. Kansakoululaitos lukuvuosina 1911—18. Helsingissä 1913—20.

XII. Vankeinhoito. — Service pénitentiaire.

- 3—35. Vankeinhoitohallituksen kertomukset vuosilta 1884—1916. Helsingissä 1886—1919.

XIII. Postitilastoa. — Postes.

- Uusi jakso. 3—34. Postihallituksen kertomukset vuosilta 1885—1918. Helsingissä 1889—1920.

XIV. A. Maanmittaus. — Service du cadastre.

1. Maanmittaus-ylihallituksen kertomus vuodelta 1885. Helsingissä 1887.
- 3—33. » » kertomukset vuosilta 1887—1917. Helsingissä 1889—1920.

XIV. B. Vakaustilasto. — Vérification des poids et mesures.

- 18—28. Vakauskomissionin kertomukset vuosilta 1908—18. Helsingissä 1910—19.

XV. Luotsi- ja majakkalaitos. — Pilotage et phares.

- Uusi jakso. 1—14. Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen kertomukset vuosilta 1885—96, 1897—1901, 1902—06. Helsingissä 1887—1909.

XVI. Yleiset rakennukset. — Edifices publics.

- 1—5. Yleisten rakennusten ylihallituksen kertomukset vuosilta 1888—92, 1893—99, 1900—03, 1904—07, 1908—10. Helsingissä 1894—1912.

XVII. Metsätilastoa — Forêts de l'Etat.

- Uusi jakso. 1—20. Metsänhoitohallituksen kertomukset vuosilta 1885, 1888, 1891, 1894, 1897, 1900, 1902, 1904—16. Helsingissä 1887—1920.

XVIII. Teollisuustilastoa. — Industries.

Edellinen osa. Vuoritoimi ja koneteollisuus; rahapaja ja kontrollilaitos.

- 1—25. Vuosilta 1884—1908. Helsingissä 1886—1910.

Jälkimmäinen osa. Tehtaita ja käsityölaitoksia.

- 1—25. Vuosilta 1884—1908. Helsingissä 1886—1910.

- 26—29. Teollisuustilastoa vuosilta 1909—12. Helsingissä 1911—14.

XVIII. A. Teollisuustilastoa. — Industries.

30—33. Teollisuustilastoa vuosilta 1913—16. Helsingissä 1915—20.

XVIII. B. Käsityötilastoa. — Arts et métiers.

1. Käsityötilastoa vuodelta 1913. Helsingissä 1915.

XIX. Tie- ja vesirakennukset. — Ponts et chaussées.

5—31. Tie- ja vesirakennusten ylläpidon kertomukset sen johtaessa tehdyistä töistä vuosina 1889—1915. Helsingissä 1890—1917.

XX. Rautatietilastoa. — Chemins de fer.

16, 19, 22, 25, 27, 29—46. Rautatiehallituksen kertomukset vuosilta 1886, 1889, 1892, 1895, 1897, 1899—1916. Helsingissä 1887—88, 1890, 1893, 1896, 1898, 1900—19.

XXI. Köyhäinhuoltotilastoa. — Assistance publique.

A. Tilastollisen Päätoimiston julkaisuja. — *Publications du Bureau central de Statistique.*

1—21. Köyhäinhuolto vuosina 1881, 1883, 1885 ja 1887, 1893—1913. Helsingissä 1891—1917.

B. Vaivahoidon tarkastelijan julkaisuja. — *Publications de l'Inspecteur de l'assistance publique.*

2—26. Vaivahoidon tarkastelijan kertomukset vuosilta 1894—1918. Helsingissä 1895—1920.

XXII. Vakuutusolot. — Assurances.

A. 1—25. Vakuutustarkastajan kertomukset vakuutusoloista vuosina 1892—1916. Helsingissä 1893—1919.

B. 1—14. Vakuutustarkastajan kertomukset paikallisten paloap- ja eläin-vakuutusyhdistysten toiminnasta vuosina 1897—1915. Helsingissä 1904—17.

XXIII. Oikeustoimi. — Justice.

1. Prokuraattorin kertomus vuodelta 1891. Helsingissä 1894.

2—27. Keisarillisen Senaatin Oikeustoimituskunnan kertomukset vuosilta 1892—1917. Helsingissä 1895—1919.

XXIV. Aistivalliskoulut. — Instituts de sourds-muets, d'aveugles, d'idiots et d'infirmes.

1—17. Kertomuksia aistivalliskoulujen toiminnasta lukuvuosina 1892—1911. Helsingissä 1897—1913.

XXV. (Ennen XXIV). Panttilainauksetilastoa. — Mouvement des prêts sur gages.

1—19. Panttilainauksetilastojen kertomukset vuosilta 1898—1916. Helsingissä 1899—1918.

XXVI. Työtilastoa. — Statistique ouvrière.

A. 1—13. Työssä sattuneet tapaturmat vuosina 1898—1915. Helsingissä 1904—20.

B. 1—13. Apukassat vuosina 1899—1916. Helsingissä 1905—18.

XXVII. Alkoholitilastoa. — Commerce des boissons alcooliques.

1—2. Alkoholipitoisten juomien kauppa sekä vähittäismyynti- ja anniskeluyhtiöt vuosina 1898—1902 ja 1903—10. Helsingissä 1904, 1913.

XXVIII. Siirtolaisuustilastoa. — Emigration.

1—15. Siirtolaisuus vuosina 1900—18. Helsingissä 1905—20.

XXIX. Vaalitilastoa. — Elections pour la Diète.

1. Eduskuntavaalit vuosina 1907—08. Helsingissä 1909.

2. Eduskuntavaaleissa 1—2 p. heinäk. v. 1908 äänestäneitä miehiä ja naisia. Helsingissä 1909.

3—8. Eduskuntavaalit vuosina 1909—11, 1913, 1916 ja 1917. Helsingissä 1910—19.

XXX. Maanvuokratilastoa. — Fermage.

- 1—5. Vuosien 1910—14 maanvuokratilastoa. Helsingissä 1912—16.
- 6.—7. Maanvuokraolot Suomessa v. 1912. I.—II. Helsingissä 1916—17.
- 8.—10. Maanvuokratilastoa vuosilta 1911—17. Helsingissä 1919.

XXX. Asutustilastoa. — Colonisation.

D. Maanvuokratilastoa. — Fermage,

- 9—11. Maanvuokratilastoa vuosilta 1916—18. Helsingissä 1918—19.

XXXI. Kunnallista finanssitilastoa. — Finances communales.

1. Kaupunkien tulot ja menot sekä varat ja velat vuosina 1910—12. Helsingissä 1918.
2. Maalaiskuntien tulot ja menot sekä varat ja velat vuosina 1910—12. Helsingissä 1918.

Kaikki edellämainitut vihot paitsi XIV. A: 30—32, XX: 34, XXI. B: 22—23 ja XXX. D: 9—11 ovat nimellä

„Finlands officiella Statistik”

ilmestyneet myöskin ruotsiksi sekä sen lisäksi ainoastaan ruotsiksi:

I. Handel och sjöfart. — Commerce et navigation.

1. Öfversikt af Finlands sjöfart och handel åren 1856—65 (2 delar). Helsingfors 1866.

V. Temperaturförhållanden. — Température.

1. Temperaturförhållanden i Finland åren 1846—65. Helsingfors 1869.

XI. Medicinalverket. — Service sanitaire.

- Ny följd. 1—20. Medicinalstyrelsens berättelser för åren 1884—1903. Helsingfors 1886—1905.

XIII. Poststatistik. — Postes.

- Ny följd. 1—2. Poststyrelsens berättelser för åren 1885—86. Helsingfors 1887—88.

XIV. A. Landtmäteriet. — Service du cadastre.

2. Öfverstyrelsens för landtmäteriet berättelse för år 1886. Helsingfors 1889.

XIV. B. Justeringsverket. — Vérification des poids et mesures.

- 1—17. Justeringskommissionens berättelser för åren 1891—1907. Helsingfors 1893—1909.

XVI. Byggnadsstatistik. — Edifices publics.

6. Öfverstyrelsens för allmänna byggnaderna berättelse för åren 1911—13. Helsingfors 1916.

XIX. Väg- och vattenbyggnaderna. — Ponts et chaussées.

- 1—4. Öfverstyrelsens för väg- och vattenbyggnaderna berättelser om de under dess ledning verkställda arbeten åren 1885—88. Helsingfors 1886—90.

XX. Järnvägsstatistik. — Chemins de fer.

15. 17—18, 20—21, 23—24, 26, 28. Järnvägsstyrelsens berättelser för åren 1885, 1887—88, 1890—91, 1893—94, 1896, 1898. Helsingfors 1886, 1888—89, 1891—92, 1894—95, 1897, 1899.

XXI. Fattigvårdsstatistik. — Assistance publique.

B. Utgifven af Fattigvårdsinspektören. — Publications de l'Inspecteur de l'assistance publique.

1. Fattigvårdsinspektörens berättelser för åren 1892—93. Helsingfors 1894.

Osaksi suomeksi, osaksi ruotsiksi on laadittu seuraavat vihot:

XI. Lääkintölaitos. — Medicinalverket. — Service sanitaire.

Uusi jakso. 21—33. Lääkintöhallituksen kertomukset vuosilta 1904—16. Helsingissä 1906—19.

**„Tilastollisia Tiedonantoja julkaissut Suomen Tilastollinen
Päätoimisto“**

on tähän asti ilmestynyt seuraavat vihot:

1. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1904. Helsingissä 1906.
2. Maanviljelysväestön ammattijako Turun ja Porin läänissä vuosina 1815—1890 papiston väestötaulukujen mukaan. Helsingissä 1906.
3. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1905. Helsingissä 1907.
4. Maanviljelysväestön ammattijako Hämeen ja Mikkelin lääneissä vuosina 1815—1890 papiston väestötaulukujen mukaan. Helsingissä 1907.
5. Maanviljelysväestön ammattijako Vaasan läänissä vuosina 1815—1890 papiston väestötaulukujen mukaan. Helsingissä 1907.
6. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1906. Helsingissä 1908.
7. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1907. Helsingissä 1908.
8. Vapaaehtoiset palokunnat Suomessa vuonna 1907. Helsingissä 1909.
9. Pesät ja testamentit sekä niistä kannettu leimavero Suomessa v. 1907. Helsingissä 1909. (= S. V. T. IV A. Jäämistötilastoa 1.)
10. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1908. Helsingissä 1909.
11. Pesät ja testamentit sekä niistä kannettu leimavero Suomessa v. 1908. Helsingissä 1909. (= S. V. T. IV A. Jäämistötilastoa 2.)
12. Sosiaalisesta alkoholitilastosta. Helsingissä 1910.
13. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1909. Helsingissä 1910.
14. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1910. Helsingissä 1911.
15. Suomen kirkonkirjoihin merkitty väestö 31 p. jouluk. 1910. Helsingissä 1912.
16. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1911. Helsingissä 1913.
17. Maataloudesta ja toimenpiteistä sen kohottamiseksi vuosina 1908—10. Helsingissä 1913.
18. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1912. Helsingissä 1913.
19. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1913. Helsingissä 1914.
20. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1914. Helsingissä 1915.
21. Obligationsitilastoa vuosilta 1905—1914. Helsingissä 1916.
22. Viipurin kaupungin raha-asiat vuosina 1879—1915. Helsingissä 1916.
23. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1915. Helsingissä 1917.
24. Katsaus ylioppilaiden yksityistaloudellisiin oloihin. Helsingissä 1917.
25. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1916. Helsingissä 1918.

26. Suomen Väestötilaston uudistamista koskevia asiakirjoja. Helsingissä 1918.
27. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1917. Helsingissä 1919.
28. Suomen siviilivirkakunnan perhe- ja tulosuhteet syksyllä 1918. Helsingissä 1919.
29. Väestösuhteet Suomessa vuonna 1918. Helsingissä 1920.

Teollisuushallituksen julkaisemaa „Työtilaston“ sarjaa on ilmestynyt:
Ouvrages parus de la série »Statistique ouvrière» publiée par l'Office de l'Industrie:

- I. Tutkimus Suomen Tupakkateollisuudesta. Helsingissä 1903. — Recherches sur l'industrie du tabac en Finlande.
- II. Tutkimus Suomen Kutomateollisuudesta. Helsingissä 1904. — Recherches sur l'industrie textile en Finlande.
- III. Tutkimus Suomen Leipuriammatista. Helsingissä 1905. — Recherches sur la boulangerie en Finlande.
- IV. Tutkimus Suomen Kirjapainoteollisuudesta. Helsingissä 1907. — Recherches sur l'industrie typographique en Finlande.
- V. Tutkimus Suomen Kansakoululasten työskentelystä koulun ulkopuolella. Helsingissä 1908. — Recherches sur le travail non scolaire des élèves des écoles primaires de Finlande.
- VI. Tutkimus Suomen Ompelijattarien ammattiloista. Helsingissä 1908. — Recherches sur les conditions professionnelles des ouvrières de l'aiguille en Finlande.
- VII. Tutkimus Suomen Kirjapainoteollisuuden maalisk. 1 p:nä 1906 voimaan astuneen tariffin mukaisista palkkaoloista. Helsingissä 1908. — Recherches sur les salaires dans l'industrie typographique en Finlande d'après le tarif du 1er mars 1906.
- VIII. Tutkimus Suomen Konttori- ja Kauppa-apulaisten oloista. Helsingissä 1909. — Recherches sur les commis de bureaux et de boutiques en Finlande.
- IX. Tutkimus Suomen Teollisuuksien ja Käsityöammattiliikkeiden työajasta. Helsingissä 1910. — Recherches sur le temps de travail dans les usines et petits ateliers en Finlande.
- X. Kertomus Hautausapurenkaista toimitetusta tarkastuksesta. Helsingissä 1910. — Rapport d'une enquête sur les sociétés d'assistance mutuelle en cas d'enterrement.
- XI. Tutkimus Yötyöntekijättäristä Suomen teollisuudessa. Helsingissä 1911. — Enquête sur le travail de nuit des ouvrières dans les industries de Finlande.
- XII. Tutkimus Suomen Konepajoista. Helsingissä 1911. — Recherches sur les ateliers mécaniques en Finlande.
- XIII. Tutkimus ammattityöläisten toimeentuloehdoista Suomessa 1908—1909. Helsingissä 1911. — Recherches sur les conditions économiques des ouvriers industriels en Finlande 1908—1909.
- XIV. Tutkimus Suomen paperiteollisuudesta. Helsingissä 1912. — Recherches sur l'industrie du papier en Finlande.
- XV. Tutkimus Suomen lasiteollisuudesta. Helsingissä 1913. — Recherches sur l'industrie du verre en Finlande.
- XVI. Tutkimus Suomen sahateollisuudesta. Helsingissä 1914. — Recherches sur l'industrie des scieries finlandaises.